

ΔΙΑΤΟΛΗ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Α΄. 4880 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 20

ΤΕΥΧΟΣ 6

Η ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ὑπὸ

MAX MUELLER

(Καθηγητοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ὀξφόρδης *).

Ἐπάρχει ἐν τούτοις καὶ ἕτερος λόγος ὅστις ἠνάγκασεν ἔτι μᾶλλον τοὺς ἐγκυκλοπαιδιστάς ἵνα μὴ παραδέχωνται τὴν σύγκρισιν τῶν ἑλληνικῶν θεῶν μετὰ τῶν Ἰνδικῶν. Ἐν ἀρχῇ τῆς σανσκριτικῆς φιλολογίας, ἔξοχος τις σοφός, ὁ sir William Jones, ἐπεχείρησε νὰ ταῦτοποιήσῃ τὰς θεότητες τῆς Ἰνδικῆς μυθολογίας μετὰ τῶν τοῦ Ὀμήρου. Αἱ δὲ προσεγγίσεις αὗται ἐγένοντο κατὰ λίαν ἀυθαίρετον τρόπον, ῥίψαντα δικαίως πᾶσαν ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀπόπειραν εἰς τὴν ἀνυποληψίαν τῶν συνετῶν κριτικῶν. Ὁ Sir W. Jones, πράγματι, δὲν εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τοιαύτην σύγκρισιν οἷαν ἀπαντῶμεν περὶ τοῦ Cupido μετὰ τοῦ Dipue (dipaka)· ἀλλὰ τοῦ νὰ συνταυτίξῃ, ὡς ἔπραττε, τοὺς νεωτέρου, Ἰνδικοῦ θεοῦ, ὡς λ. χ. τὸν Βισχνοῦ, Σίβαν ἢ Κρίσχαν, μετὰ τῶν θεῶν τοῦ Ὀμήρου, τοῦτο παρομοιάζει ὡς νὰ ἐπεθύμει νὰ συγκρίνῃ τὴν νεωτέραν Ἰνδοστανικὴν γλῶσσαν μετὰ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς. Αναγάγετε τὴν Ἰνδοστανικὴν εἰς τὴν σανσκριτὴν,

*) Βλ. Σημείων ἐν σ. 189.

και τότε θα δυνθῆτε νὰ συγκρίνητε αὐτὴν μετὰ τῆς ἑλληνικῆς ἢ λατινικῆς ἄλλως ἀδύνατον. Τὸ αὐτὸ ποιητέον καὶ διὰ τὴν μυθολογίαν. Ἀναγάγετε τὴν μυθολογίαν τῶν νεωτέρων Ἰνδῶν εἰς τὸν ἀρχαιότατον αὐτῆς τύπον, καὶ τότε θὰ δυνθῆτε νὰ λάβητε ἕλλογον ἐλπίδα ὅπως ἀνακαλύψητε οἰκογενειακὴν ὁμοιότητα μεταξὺ τῶν ἱερῶν ὀνομάτων, τῶν λατρευομένων μὲν ὑπὸ τῶν Ἀρίων τῆς Ἰνδίας, σεβομένων δὲ ὑπὸ τῶν Ἀρίων τῆς Ἑλλάδος.

Οὐ μόνον ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ sir William Jones ἦτο ἀδύνατος ἡ μυθολογικὴ αὕτη σύγκρισις, ἀλλὰ καὶ σήμερον ἔτι δὲν δύναται νὰ γενῆ ἢ μόνον ἐν μέρει. Καίτοι δὲ τρεῖς ἤδη γενεαὶ παρῆλθον ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἤρξατο ἡ περὶ τῆς συγκριτικῆς γλώσσης μελέτη, ἐν τούτοις τὸ ἀρχαιότερον τῆς φιλολογίας αὐτῆς μνημεῖον, ὁ Ριγ-Βέδα, μένει εἰσέτι ὡς βιβλίον ἐσφραγισμένον διὰ ἑπτὰ σφραγίδων. Ἡ δὲ ἐπιθυμία, ἣν ἐξέφρασεν ὁ Oitfried Mueller τῷ 1825 ἐν τοῖς Π ρ ο λ ε γ ο μ ἔ ν η ς ἐ π ι σ τ η μ ο ν ι κ ῆ ς μ υ θ ο λ ο γ ί α ς, αἶ, ἐὰν εἴχομεν καταληπτὴν μεταγλώττισιν τοῦ Veda, ἡ ἐπιθυμία αὕτη, λέγω, δὲν ἐξετελέσθη ἀκόμη. Καίτοι δὲ ἐν τοῖς τελευταίοις τούτοις ἔτεσιν, ἅπαντες οἱ Ἰνδιανισταὶ ἀφιέρωσαν ὅλας τὰς δυνάμεις των ὅπως διαφωτίσωσι τὴν βεδικὴν φιλολογίαν, πολλὰ ὅμως θὰ παρέλθωσιν ἔτη μέχρις οὗ πραγματοποιηθῆ ἡ ἐπιθυμία τοῦ Oitfried Mueller.

Ὅθεν, ἡ σανσκριτικὴ φιλολογία ἄνευ τοῦ Βέδα εἶναι ὡς ἡ ἑλληνικὴ ἄνευ τοῦ Ὀμήρου, ἡ ἰουδαϊκὴ ἄνευ τοῦ Γραφῆς καὶ ἡ μωαμεθανικὴ ἄνευ τοῦ Κοραίου. Εὐχερῶς δὲ θὰ ἐνοήσητε ὅτι, ἐὰν δὲν γνωρίσωμεν τὸν ἀρχαιότατον τύπον τῆς Ἰνδικῆς θρησκείας καὶ μυθολογίας, πρόωρος θὰ θεωρηθῆ ἡ σύγκρισις ἀφ' ἐνὸς μὲν τῶν θεῶν τῆς Ἰνδίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ πάσης ἄλλης χώρας. Ἡ βεβαιότερα βᾶσις, οὐ μόνον τῆς σανσκριτικῆς φιλολογίας, ἀλλὰ καὶ τῆς συγκριτικῆς Μυθολογίας, ὡς καὶ τῆς συγκριτικῆς Φιλολογίας, εὔρηται ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ ἀρχαιότερου μνημείου τῆς φιλολογίας, θρησκείας καὶ γλώσσης τῆς Ἰνδίας, — ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ριγ-Βέδα. Ἐν τῶν δέκα αὐτοῦ βιβλίων διτῶ ἤδη ἐδημοσιεύθησαν μετὰ ἐκτεταμένων Ἰνδικῶν ἐρμηνειῶν, εἶναι δὲ πιθανὸν ὅτι τὰ ἐπιλοιπα δύο βιβλία θὰ ἴδωσι τὸ φῶς ἐν διαστήματι τεσσάρων ἢ πέντε ἐτῶν. Ἀλλὰ καὶ τὸ κείμενον καὶ αἱ ἐρμηνεῖαι τοῦ Ριγ-Βέδα ἐὰν δημοσιευθῶσι, θὰ περιμένωμεν ἀκόμη τὴν μεγάλην δοκιμὴν τῆς μεταγλώττισεως, ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἀρχαίων τούτων ὕμνων. Εἶναι ἀληθές ὅτι ὑπάρχουσι δύο μεταγλώττισεις, ἡ μὲν γαλλιστὶ ὑπὸ Langlois, ἡ δὲ ἀγγλιστὶ ὑπὸ Wilson, ἀλλ' ἡ πρώτη, εἰ καὶ εὐφυῆς, ἐγένετο ἐξ εἰκασιῶν, ἡ δ' ἑτέρα ἔστιν ἐπανάληψις, ἀλλ' οὐχὶ πάντοτε καὶ πιστὴ, τοῦ ὑπομνήματος τοῦ Wilson, ὅπου ἐδημοσίευσεν. Ἡ μεταγλώττισις τοῦ Wilson μᾶς ὑποδει-

κνύει μὲν πῶς οἱ γραμματικοί, οἱ θεολόγοι καὶ οἱ φιλόσοφοι τῶν νεωτέρων χρόνων ἠπατήθησαν περὶ τῆς ἐννοίας τῶν ἀρχαίων ὕμνων, ἀλλὰ δὲν ἔχει καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ νὰ ἀποδώσῃ, κατὰ τὴν κριτικὴν μέθοδον, τὴν πρωτότυπον ἐννοίαν τῶν ἀπλῶν καὶ ἀρχαίων τούτων ὕμνων, δὲν ἔχει δὲ οὐδὲ τὴν ἀπλουστάτην ἀρετὴν, ἣτις ἤθελεν εἶσθαι ὠφέλιμος καὶ ἣτις θὰ ἠδύνατο νὰ μᾶς καθοδηγήσῃ εἰς τινὰ συμπεράσματα, συγκρίνοντες ἀλλήλοις ἅπαντα τὰ χωρία, ἄνευ οὐδεμίας ἐξαιρέσεως, ἐν οἷς ἀπαντῶσιν αἱ αὐταὶ λέξεις. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἀναγνώσεως εἶναι μὲν ἀργός, ἀλλὰ διὰ τῶν ἠνωμένων δυνάμεων τῶν διαφόρων σοφῶν ἐγένετο ἤδη πρόοδος τις, καὶ ἐπεχύθη μέχρι τοῦ νῦν φῶς τι ἐπὶ τῆς μυθολογικῆς φρασεολογίας τῶν βεδικῶν Ρισχῶν.

Θὰ προσπαθῆσω νὰ καταστήσω τὴν σκέψιν μου σαφεστέραν, ἵνα ἰδῆτε ὅτι ἡ μυθολογία πολὺ θέλει κερδήσει ἔταν ἐπιτευχθῆ ἡ ἀνακάλυψις τῆς ἀρχικῆς σημασίας τῶν ὀνομάτων τῶν θεῶν. Ἐὰν ἐγνωρίζομεν, ὡς ἐν παραδείγματι, τὴν σημασίαν τῶν ὀνομάτων, Ἀθηνᾶς, ἡ Ἥρας, ἢ Ἀπόλλωνο, θὰ ἤσθανόμεθα ὑπὸ τοὺς πόδας μας στήριγμα στερεὸν καὶ ἐπομένως θὰ ἠδυνάμεθα, νὰ ἀκολουθήσωμεν βεβαιότερον τὴν μέλλουσαν ἀνάπτυξιν τῶν ὀνομάτων τούτων. Οὕτω, γινώσκουμεν ὅτι τὸ ὄνομα Σελήνη σημαίνει «φεγγάριον»· ἠξεύροντες δὲ τοῦτο, ἐννοοῦμεν παρευθὺς καὶ τοὺς μύθους, οἵτινες μᾶς λέγουσιν ὅτι εἶναι ἀδελφὴ τοῦ Ἥλιου, διότι Ἥλιος σημαίνει τὸν «ἥλιον»· ὅτι εἶναι ἀδελφὴ τῆς Ἥρας, διότι Ἥρα σημαίνει τὴν «αὐγὴν». Καὶ ἐὰν ἕτερος ποιητὴς καλεῖ αὐτὴν ἀδελφὴν τῆς Εὐρυφάσης, σημαίνουσης ὅτι «λάμπει ἐπὶ μακρὸν», τότε πάλιν ἐννοοῦμεν ὅτι εἶναι ἕτερον ὄνομα τῆς αὐγῆς. Ἐὰν μᾶς τὴν παριστάνωσιν μετὰ δύο κέρατων, παρευθὺς ἀναμνησκόμεθα τὰ δύο κέρατα τῆς ἡμισελήνου· ἐὰν δὲ μᾶς διδάσκουσιν ὅτι ὁ Ζεὺς τὴν κτέστησε μετέρα τῆς Ἥρας, παρατηροῦμεν ἔτι ὅτι ἡ Ἥρα σημαίνει τὴν «ὑπέρυθρον»· διὸ, ἀποκαλοῦντες τὴν Ἥραν θυγατέρα τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σελήνης προαγομέθα νὰ εἴπωμεν ὅτι μετὰ τι σεληνικὸν φέγγος ὑπάρχει ὑπέρυθρον.

Ὅθεν ἡ διὰ τοῦ Βέδα ἐπιγιγνομένη μεγάλη ὠφέλεια συνίσταται εἰς τὸ ὅτι πολλὰ ἐν αὐτῷ ὀνόματα τῶν θεῶν εἰσὶν ἔτι ἀνεξήγητα, καὶ ὅτι εἰσὶν ἐν χρήσει οὐ μόνον ὡς ὀνόματα κύρια ἀλλὰ καὶ ὡς προσηγορικά. Εἰς τῶν κυριωτέρων θεῶν τοῦ Βέδα, ὁ Ἄγνις, σημαίνει τὸ «πῦρ»· ἡ δὲ λέξις αὕτη εἶναι ἐν χρήσει μετὰ τῆς αὐτῆς γενικῆς σημασίας· εἶναι ἡ αὕτη τῇ λατινικῇ ignis. Ἐπεταὶ οὖν ὅτι δικαιούμεθα νὰ δικαιοφηνώμεν πάντα τὰ λοιπὰ ὀνόματα τοῦ Ἄγνιδος, καθὼς καὶ πᾶν τὸ ὄνομα φερόμενον αὐτῷ, ὡς ἀναγομένα ἀρχικῶς εἰς τὸ πῦρ. Vānu ἢ Vāta σημαίνει τὸν «ἄνεμον», Marut σημαίνει τὴν «καταιγίδα», Parjanya τὴν

«βροχὴν», Savitar τὸν «ἥλιον», Ushas, ὡς καὶ τὰ συνώνυμα Urvasi, Ahaná, Saranyá, τὴν «ἀγῆν», Prithivi τὴν «γῆν», Dyávapriithivi τὸν «οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν». Ἔτερα δὲ θεῖα ὀνόματα τοῦ Βέδα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι πλέον ἐν χρήσει ὡς προσηγορικά, γίνονται εὐκόλως εὐεξήγητα, διότι χρησιμεύουσιν ὡς συνώνυμα ὀνομάτων εὐκολώτερον ἐννοουμένων (ὡς urvasi ἀντὶ ushas), ἢ καὶ διότι διασαφηνίζονται διὰ λέξεων ἀνηκουσῶν εἰς ἄλλας γλώσσας. ὡς, ἐν παραδείγματι, Varuna, ὅπερ προφανῶς ἐστὶ παρόμοιον τῷ «οὐρανός», καὶ ὅπερ, ἐπομένως, ὄφειλε νὰ σημαίνει ἀρχικῶς τὸν ἄνωθεν ἡμῶν «θόλον».

Ἔτερα ὠφέλεια προερχομένη ἐκ τοῦ Βέδα εἶναι ἡ ἐξῆς ἐν πολυαριθμοῖς ὕμνοις δυνάμεθα νὰ σπουδάσωμεν καὶ σήμερον τὴν βαθμιαίαν ἀνάπτυξιν τῶν θεῶν, τὴν βραδείαν μεταβολὴν τῶν προσηγορικῶν ὀνομάτων εἰς ὀνόματα κύρια, καὶ τὰ πρῶτα δειλὰ δοκίμια προσωποποιήσεως. Οἱ θεοὶ τοῦ βεδικοῦ Πανθέου συνδέονται ἀλλήλοις διὰ δεσμῶν συγγενεστάτων παρ' αὐτοῖς οὐδεμίαν ὑπεροχὴν καλῶς ἐστηριγμένην ἐπέπομεν, καθὼς τὴν τοῦ Διὸς παρ' Ὀμήρῳ. Ἐκαστος θεὸς ἐκλαμβάνεται ὡς ὑπεροχος, ἢ, τοῦλάχιστον, ὡς μὴ ὢν κατώτερος ἄλλου, καθ' ἣν στιγμὴν αἰνεῖται ἢ ἐπικαλεῖται ὑπὸ τῶν Ρισχῶν. Τὸ δὲ αἴθημα ἐκεῖνο, ὅτι αἱ διάφοροι θεότητες εἰσὶν ὀνόματα διάσπορα, ἥτοι ἀντιλήψεις διάφοροι τοῦ ἀκατανοήτου ὄντος, ὅπερ οὐδεὶς νοῦς δύναται ν' ἀντιληφθῆ, τὸ αἶσθημα τοῦτο, λέγω, δὲν εἰσέδυσεν ἔτι καθ' ὀλοκληρίαν ἐν τῷ πνεύματι τινῶν τῶν μᾶλλον ἐσκεμμένων βεδικῶν ποιητῶν.

(Τέλος).

Μεταγλώττισεν Α. Π. Κ.

Ο ΓΟΥΣΛΟΣ

ΚΑΙ

Η ΔΗΜΩΔΗΣ ΠΟΙΗΕΙΣ ΤΩΝ ΞΛΑΒΩΝ.

Ὁ βοεμὸς ποιητὴς Κολάρ εἶπεν ὅτι «ἡ μὲν ἀηδὼν εἶναι μεταξύ τῶν πτηνῶν, ὁ δὲ σλάβος μεταξύ τῶν φυλῶν.» Πράγματι, τὸ σλαβικὸν πνεῦμα αὐτὴ καθ' ἑαυτὸ δεικνύεται ζωηρότερον εἰς τὰ ἄσματα, ἐν μέρει δὲ αὐτὸ τὸ ἄσμα εἶνε ἡ γλῶσσα τῶν σλάβων, οἵτινες προσκόπτοντες μέχρι τῆς σήμερον, σχεδὸν εἰς πάσας τὰς ἄλλας σφαίρας τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως, εὐρίσκουσι διέξοδον εἰς τὴν ποίησιν, ἀναγκαίαν οὔσαν τῷ τε λαῷ καὶ τῇ ἀριστοκρατίᾳ· ὁ σλάβος χωρικὸς ἀκαταπαύστως ἄδει, ἐν τῇ χαρᾷ, ἐν τῇ λύπῃ, εἰς τὸ χωρίον, εἰς τοὺς ἀγροὺς πανταχοῦ ἢ ποίησις τὸν συνοδεύει. «Ἐκεῖ ἐνθα ὑπάρχει σλάβος γυνή, λέγει ὁ περίφημος Χαφατζίκ, ἀντηχοῦσι τὰ περίξ ἐξ ἁσμάτων, καὶ ὁ ἦχος τῶν μελωδιῶν τῆς πληροῦ τὰς οἰκίας, τοὺς κήπους, τὰ ὄρη καὶ τὰ δάση· τὸ δὲ ἐσπέρας ἐπιστρέφει ἐκ τῶν ἀγρῶν, ἐνθα ἐφ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἀντέσχεν εἰς τὴν δίψαν καὶ τὸν καύσωνα τοῦ ἡλίου, ἐξεγείρουσα, καὶ τοι κατάκοπος, κατὰ τὸ λυκαυγὲς ἔτι. τὴν ἡχὴν τούτων.

Οἱ σλάβοι πάντοτε ἔσχον ποιητὰς, καὶ πρὶν ἢ ἐπι ἀποκτήσουν χρονολογίαν, ὁ Ηρόδοτος μνησθεὶς τῶν Δαρδανείων, αὐτοχθόνων τῆς σημερινῆς Σερβίας, οἵτινες ἠδιαφόρουσαν περὶ παντός, ἐκτὸς τῆς ποιήσεως, καὶ διήρχοντο τὰς ἡμέρας τῶν ψάλλοντες διάφορα ἄσματα ὑπὸ τὴν ἐκ κόπρου κεκαλυμμένην καλύβην τῶν· πολὺ δὲ πιθανὸν εἶνε ὅτι πολλοὶ ἐπῶδοι τῶν Π. Κ. τούτων ἁσμάτων διέμειναν ἐν ταῖς Παιονίαις ἢ μυθολογικαῖς ραψωδίαις, ἀδομέναις ἔτι ἐφ' ὅλης τῆς σειρᾶς τῶν Βαλκανίων. Ἐν τῷ περιφήμῳ τοῦ Ζαβοι-Slavoi ποιήματι, ἀναφερομένῳ εἰς τοὺς ἐθνικοὺς σέχας τοῦ ΙΧου αἰῶνος, ὁ ἦρος διηγείται τὰ ἄλλα τῶν λαῶν συνοδευόμενος ὑπὸ ἡχηροῦ ὀργάνου — βαούτου ψότχνου — λέξις ἣτις φαίνεται καθ' ὅλα ἢ αὐτὴ τῷ ἡμετέρῳ βαρύτῳ. Καὶ ἐν αὐτῇ τῇ βοεμικῇ ὑπάρχουσι νῦν σπουδαῖα ἀποσπάσματα τῶν ποιητῶν ἐκείνων: «Α'. Ζαβοί, λέγει ὁ ἐθνικὸς ραψωδός, οἱ θλιβεροὶ ἦχοι, οὐς ἐξάγεις τῆς καρδίας σου»

ἀντηχοῦντες εἰς τὰς ἡμετέρας ἀκοάς, πληγώνουσι τὰς καρδίας μας· καὶ ἡ φωνή σου οὐδόλως ὑπολείπεται τῆς τοῦ Λουμίρ, ἥτις συνενκίνει ἅπασαν τὴν Σερβίαν.»

Ὡς ἡ ἐθνικὴ Βοεμία ἐνεκωμιάζε τὸν Λουμίρ αὐτῆς, οὕτω καὶ οἱ Ρῶσοι ἐκέκνητο, πρὶν ἢ εἶτι ἐκχριστιανισθῶσι, περιφήμους ραψωδοῦς, ὧν ὁ τελευταῖος μνημονεύεται ὑπὸ τὸ ὄνομα Βογιάν ἐν τῷ ἀρχαιοτάτῳ ἐπικῷ τεμαχίῳ εἰς ρωσικὴν γλῶσσαν—τῷ ποιήματι τῶν πολέμων τοῦ Ἰγὸρ. Τὸ ποίημα τοῦτο, ὅπερ, ὡς φαίνεται, ἀνάγεται εἰς τὸν ΧΙον αἰῶνα ἄρχεται οὕτως: «Ἀδελφοί, θέλετε νὰ ἀκούσητε τὰς λυπηρὰς περιπετείας τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἰγὸρ; ἀλλὰ θὰ ἀρχίσω τὸ ἄσμα ἀπλῶς καὶ κατὰ νέαν μέθοδον, καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν παλαιὴν καὶ ὑψηλὴν τοῦ Βογιάν. Ὁ ἔνθους οὗτος ποιητής, ὅταν ἤθελε νὰ ψάλλῃ, κατεκρημνίζετο κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τῆς σκέψεως, ὡς ὁ λευκόφαιος λύκος διὰ μέσου τῶν δασῶν, ἢ ὡς ὁ κυανόσφοις πτεροῖς ἀετὸς διὰ μέσου τῶν νεφῶν. Διηγοῦνται ἡμῖν οἱ γέροντες, ὅτι ἄλλοτε ἐν ταῖς συναθροίσεσι τῶν παληκαρίων μας, ἄφρινον δέκα ἱέρακας ἀπέναντι ἀγέλης κύκνων, καὶ μόνον ἐκεῖνος, οὗτινος ὁ ἱέραξ πρῶτος ἤθελε προσβάλλει κύκνον, εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ψάλλῃ ὕμνον πρὸς τιμὴν τῶν ἡρώων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους. Τὸ αὐτὸ ὅμως δὲν συνέβαινε καὶ διὰ τὸν Βογιάν, τὴν ἀηδόνα ταύτην τοῦ παλαιοῦ κόσμου, ἥτις ὅτε μὲν ἐξενίζετο ἐντὸς τῶν δασῶν, ὅτε δὲ ἔνθους ἐπλανᾶτο εἰς τοὺς οὐρανοὺς· ἐψάλλον αὐτός, ὅχι διότι ἄφρινον τοὺς δέκα ἱέρακας κατὰ τῶν κύκνων, ἀλλὰ διότι οἱ δέκα δάκτυλοι τοῦ ἐπληττον τὰς χορδὰς τῆς λύρας του, ἥτις μετεβάλλετο εἰς ψυχὴν ζῶσαν.» Ὁ τρόπος, δι' οὗ τὸ ποίημα τοῦτο τοῦ Ἰγὸρ λόγον ποιεῖται περὶ τοῦ Βογιάν, ἀρκούντως δείκνυσιν ἡμῖν ὅτι ὁ ἄγνωστος οὗτος ὄσιαν τῆς ἀρχαίας Ρωσσίας εἶχεν ἐπὶ πολὺ χρηματίζει ὁ τύπος καὶ ὑπογραμμὸς τῶν ρώσων ραψωδῶν, καὶ ἐπομόνως εἶχε καταντήσῃ διὰ τὴν ἐθνικὴν ποίησιν εἰδὸς τι κατὰ συνθήκην τύπου· καὶ αὐτὸς δὲ τοῦ Ἰγὸρ ὁ ἀοιδὸς δὲν ἀπέφευγε ὅλην τὴν ἐπίρροήν τῆς παλαιᾶς σχολῆς, ἥς θέλει νὰ ἀπελευθερωθῇ· οὕτως, εὐρίσκονται παρ' αὐτῷ ὀνόματα ἐθνικῶν θεῶν, μεταφοραὶ ἐθνικαί, ὕψος ἄτακτον ἀνώμαλον, καὶ διακεκομμένον, ἐξ ὧν δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὁ ποιητὴς μετακομίζει καὶ συλλέγει ἔνθεν κἀκεῖθεν στίχους γεραιτέρων ποιητῶν, ὧντων, ὡς εἰκός, ἐντελεσετέρων αὐτοῦ.

Εἰς τὸν ἀοιδὸν τῶν τεκμηρίων τῆς πρώτου παρὰ τοῖς σλάβοις ἀναπτύξεως τῆς ποιήσεως δέον νὰ προσθέσωμεν περίεργον βυζαντινὸν ἀνέκδοτον, ὅπερ δεικνύει διὰ τοῦ ζωγραφικωτάτου τρόπου πῶς ἔζων ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς οἱ πρῶτοι ἀπόγονοι τῶν Πολωνῶν καὶ Ρώσων.

«Τὸ ἔνατον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ αυτοκράτορος Μαυρικού (590),

γράφει ὁ Θεοφύλακτος, ὁ στρατὸς ἡμῶν ἐνασχολούμενός, εἰς πολεμικὰς προπαρασκευὰς ἐν Θράκῃ ἕνεκα τοῦ κατὰ τῶν Ἀβάρων πολέμου, ἠχημαλώτισε τρεῖς ἀγνώστους, οἵτινες ἀντὶ ὀπλῶν ἔφερον κιθάρας· ὀδηγηθέντες οὕτοι παρὰ τῷ αυτοκράτορι, ὅστις ἠθέλησε νὰ μάθῃ τὸ ἔθνος τῶν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς ἐν Ἑλλάδι παρουσίας των, ἀπεκρίθησαν ὅτι ἦσαν σλάβοι ἐκ τῶν ἀκτῶν τοῦ Ἰλιεανού· ὅτι, τῶν ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων καταναγκαστικῶς ὑποσχεθειῶν τῷ Χάνῳ τῶν Ἀβάρων ἐπικουριῶν κατὰ τῶν Γραικῶν, μὴ ἀφίχθεισῶν ἕνεκα τῆς μεγάλης ἀποστάσεως, ἠναγκάσθησαν καὶ οἱ τρεῖς οὗτοι νὰ σταλῶσιν ὡς πρέσβεις παρὰ τῶν ἡγεμόνων τῶν πρὸς δικαιοσύνην, καὶ ὅτι θελήσαντος τοῦ χάνου ὅπως κατακρατήσῃ αὐτοὺς, καταπατοῦντος οὕτω τὰ ἀνθρώπινα δίκαια, δραπετεύσαντες, ἤλθον, ὡς εἰκός, νὰ ζητήσωσι τὴν φιλοξενίαν τῶν Γραικῶν· ἐπρόσθεσαν δὲ σὺν τούτοις ὅτι ἦσαν ἄπειροι τῆς πολεμικῆς τέχνης καὶ τῶν ὀπλῶν, ὅτι ἡ χώρα των οὐδέποτε τοῖς προσέφερε σίδηρον, καὶ ὅτι ἐκεῖ ἔζων ἐν εἰρήνῃ, προτιμῶντες ἀντὶ τῶν πολεμικῶν σαλπείγων τοὺς εἰρηνικοὺς ἤχους τῆς κιθάρας. Συγκινηθεὶς ἐκ τῆς διηγήσεως ταύτης ὁ αυτοκράτωρ, ἔλαβε συμπάθειαν διὰ τε τοὺς τρεῖς ἀπεσταλμένους σλάβους καὶ διὰ τὸ γένος των· ἐθαύμασε τὸ ὑψηλὸν ἀναστημά των καὶ τοὺς ἐδέχθη οἰκογενειακῶς ἐν τῇ αὐλῇ του . . .

Περίεργος βεβαίως ἤθελεν εἶσθαι τις ἤδη ὅπως μάθῃ ὁποῖου εἶδους ἦσαν αἱ κιθάραι τῶν τριῶν τούτων πρέσβων καὶ ἀοιδῶν τῆς Βαλτικῆς· κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα τὰ ὄργανα ταῦτα δὲν ἦσαν ἄλλο ἢ γκουσλέε, ἢ ὅπερ οἱ σήμερον Μοσκοῖται καλοῦσιν ἐν τῇ διασκέτῃ αὐτῶν βαλαλάυκα, χονδροειδῆς τετράχορδος λύρα ἔχουσα σχῆμα ὅμοιον τῷ τοῦ Ἰλλυροσερβικοῦ γκουσλέ· οὗτος δέ, ὅστις δὲν ἔχει πλέον τῶν τεσσάρων χορδῶν, καὶ δὲν δύναται νὰ παρέξῃ ἤχους ἥττον βαρεῖς, εἶνε εἰδὸς τι κιθάρας ἢ λύρας ἰδιοτρόπου, ἀποληγούσης εἰς λαϊμὸν κύκνον· τὸ ὄργανόν τοῦτο συνήθως πλήττεται διὰ τῶν δακτύλων ἢ καὶ διὰ πτερῶν ἐν εἰδει πλήκτρου. Ὁ γουσλᾶρος ἢ ὁ δανειστὴς τοῦ Γουσλέ, δὲν μεταχειρίζεται τὸ ὄργανόν του ἢ ὡς βᾶσιν τοῦ ρέοντος ἕσματος καὶ πρὸς λήξιν τοῦ τόνου. Ἐκτὸς τούτου ὑπὸ πολὺ διάφορα ὀνόματα ὁ γουσλᾶρος ὑπῆρξε παρὰ τοῖς σλαβικοῖς λαοῖς γνωστός· διότι φαίνεται ὅτι αἱ παλαιαὶ τῶν ἡρωικῶν ραψωδαίαι δὲν ἠδύναντο νὰ ἀπαγγελοῦσιν ἄνευ μουσικῆς συμφωνίας, ἀπαρᾶλλάκτως δηλ. καθὼς μεταξὺ τῶν σημερινῶν ὀρεινῶν Σέρβων. Προσέτι παρατηρεῖ τις ὅτι οἱ πολεμισταὶ σλάβοι ἔφερον πάντοτε ἐπ' αὐτῶν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν μαχῶν, μουσικὰ ὄργανα, ὧν ἕκαμαν χρῆσιν ἐν τοῖς νυκτερινοῖς αὐτῶν σαθμοῖς, ὡς δὲ ὁ βυζαντινὸς Θεοφύλακτος λέγει, πρὸς ἐξ ὕμνησιν τῶν πολεμικῶν

κατορθωμάτων τῶν ἡρώων τῆς πατρίδος. Κατὰ τὸ 4326 ὁ Ἕλλην Νικηφόρος ὁ Γρηγορᾶς μετὰ θαυμασμοῦ ἐπίσης μνεῖαν πεικνᾶται γουσλάρων σέρβων τοῦ ἐν Μακεδονίᾳ Στρυμῶνος, οὗς ἤκουσε ψάλλοντας ἐντὸς τῶν δασῶν τοὺς ἐπαίνους τῶν πρώτων ἡρώων (*tragicis can-dibus celebrabant laudes veterum heroum . . .*) Ἵππρχον λοιπὸν ποτε ἐφ' ἀπάσης τῆς ἐκτάσεως τῶν σλαβικῶν χωρῶν, τῶν τε ἀρκτῶν καὶ μεσημβρινῶν, ραψωδίαί ἐκ παραδόσεως συνεχίζουσαι τὰς ἀναμνήσεις τῆς ἐθνικῆς τῶν ἱστορίας· ἐκάστη κοιότης, καθὼς καὶ ἐκάστη οἰκογένεια ὀλίγον εὐποροῦσα, εἶχε τὸν ἀοιδὸν τῆς, ὅστις ὑπὸ τὸ ὄνομα «γουσλάρου», τοῦτ' ἐστὶ κιθαρωδός, ἐνεψύχωνε διὰ τῶν διηγημάτων του τὰς ὀμηγήρεις καὶ πανηγήρεις.

Σήμερον ἐτι καθ' ὅλον τὸ μῆκος τοῦ Δουνάβεως καὶ τῶν Βαλκανίων ἀπαντᾷ τις γουσλάρος, οἱ πλείστοι τῶν ὁποίων εἶνε τυρλοί, συγκεντροῦντας πᾶσαν τὴν ὑπαρξίν των εἰς τὴν ποιήσιν καὶ πλανωμένους, ὡς ἔλλοτε ὁ Ὀμηρος, ἵνα ψάλλωσι τὰ ἔργα των ἀπὸ πόλιν εἰς πόλιν, ἐκ τῆς Βάρνης τοῦ Εὐξείνου μέχρι τοῦ Καττάρου ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς. Ζῶντες ἄνευ οἰκογενείας, τρέφονται ἐκ τῶν προσφερομένων αὐτοῖς παρὰ τοῦ δημοσίου ἀλλ' ἐὰν ἐπαιτῶσιν, ὡς ὁ Ὀμηρος καὶ ὁ Ἡσίοδος, πρᾶττουσι τοῦτο ἵνα προσελκύσωσι τὸν σεβασμὸν τῶν λαῶν· οἱ δὲ σοεόροι, ἢ ἐπέτειοι ἑορταί τῶν χωρίων, γίνονται δι' αὐτοὺς ἡμέραι θριαμβου. Κατὰ τὰς ὀμηγήρεις ταύτας, καθ' ἃς συναθροίζονται οἱ νέοι μίας ὀλοκλήρου ἐνίοτε ἐπαρχίας, αἱ ἐκ κλάδων σκηναὶ κατακαλύπτουσι τοὺς λιμῶνας· ἐκάστου χωρίου οἱ κάτοικοι ἔχουσιν ἐκεῖ τοὺς σταθμούς των, ἐνθα ὀρχοῦνται, διασκεδάζουσι καὶ δέχονται τοὺς ξένους των· χιλιάδες δὲ προβάτων στρέφονται πᾶσι πυρᾶς, ἢ δὲ στιβίτζα (ποτόν τι ἐκ κερασίων) βέει ἀφθόνως. Τότε δὲ οἱ ραψωδοὶ περικυκλοῦνται ὑπὸ τοῦ πλήθους, οὗς σέβεται ὡς τοὺς ἀγγέλους τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ψάλλουσιν εἰς τὴν ἐπίτῃ· χλόης ἐξηπλωμένην νεολαίαν τὰ κατορθώματα καὶ τὴν δόξαν τῆς φυλῆς των, ὡς ἄλλοτε οἱ ἀοιδοὶ τῆς Ἰρλανδίας καὶ Καληδωνίας. Αἴφνης τότε φωναί, ὅτε μὲν σπαραξικάρδιαι, λύπης, ὅτε δὲ εὐθυμίας ὁμοιοζούσης τῇ μανίᾳ, ἀναμιγνύονται εἰς τὸ ἄσμα των. Ἡ ποιήσις αὕτη καὶ τοῖ ἀπλουστάτη οὐχ ἦττον εἰσδύει μέχρι τῶν μυχῶν τῆς καρδίας, ἀναπαριστᾷ ὀλιβερώτατα τὴν πιστὴν εἰκόνα φυλῆς νικηθείσης, ἥτις, εἰκὼν, ἀναμνησκαται τῆς καταπληκτικῆς δυνάμεώς της μικρομένη, καὶ ἥτις γελᾷ καὶ κλαίει ἐναλλάξ ἕνεκα τῆς σημερινῆς καταστάσεώς της· προπάντων δὲ εἰς τὰς σλαβικὰς ἐπαρχίας τῆς Τουρκίας αἰσθάνονται ζωηρὰς ἐντυπώσεις, ἀκούοντες τοὺς τυφλοὺς, ἐξυμνοῦντας διὰ τοῦ γουσλᾶ τὴν δόξαν τῶν σέρβων ἡρώων· ἀπήνησά τινα ἐκ τῶν ραψωδῶν τούτων, οὕτινος

ὁ ὀφθαλμὸς οὐδέποτε ἐγνώρισε τὸ φῶς· ἐνθ' ἔψαλλεν, ἐνεψυχοῦτο ἐκ πυρὸς ἀσυνήθους, καὶ τῷ ἐφάνετο ὅτι αἴφνης ἐπανεύρισκε τὴν ὄρασιν.

Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ποιήσεως, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν δύναται τις νὰ δώσῃ ἄλλο ὄνομα ἢ τὸ τῆς νεωτέρας ὀμηρικῆς ποιήσεως, κυκλοφοροῦν ἀγράφως μεταξὺ τοῦ λαοῦ, ὅστις τὸ διατηρεῖ ἐκ παραδόσεως ἀπὸ πατέρα εἰς υἱόν, ὀνομάσθαι σλαβιστὶ γουσλάρου ἢ γουσλάρου· παρατηρητέον δὲ ὅτι αὕτη εἶνε ἡ κυρία ρίζα τοῦ γουσλάρου, καὶ ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀπαγγελθῇ ἄνευ τῆς συνοδείας τοῦ γουσλέ, ὅστις τῷ δίδει τρόπον τινα τὸν χαρακτήρα του καὶ τὴν ἰσχύν τῆς ἀπογοητεύσεως. Ὁ γουσλος, κύριος ὢν τοῦ σλαβικοῦ πνεύματος μέχρι τῆς ἀρίξεως τοῦ χριστιανισμοῦ, ἦτο ἅμα καὶ φύλαξ τῆς ἱστορίας καὶ τῶν θρησκευτικῶν δοξασίων, τῆς χρονολογίας καὶ τῆς θεολογίας τῶν λαῶν τούτων. *Carmina unum apud illos memoriae ei annalium genus* λέγει ὁ Τάκιτος περὶ τῶν φυλῶν ἐν γένει τοῦ Βορρᾶ. Ἵπάρχει ἐν τούτοις ἐν τῇ ποιήσει ταύτῃ, τῷ γουσλῷ, ὅσῳ ἀρελῆς καὶ ἀθῶα ἂν φαίνηται, πολυθεικόν τι τοσοῦτον ἰσχυρῶς ἐρριζωμένον, ὥστε ἡ Λυτικὴ Ἐκκλησία ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῆς παρὰ τοῖς Σλάβοις εἰσόδου ἐνόμισε καθῆκον τῆς νὰ τὸ κτυπήσῃ ἕως οὗ τὸ ἐκρίζωσῃ, καταδιώξασα καὶ ἐκεῖνα τὰ μέρη τοῦ γουσλου, τὰ ὅποια δὲν ἦσαν ὅλως διόλου ἐν χρήσει· πολεμικὴ ἔκτακτος, βεβαίως, πρὸς ἣν δὲν δύναται τις νὰ δώσῃ ἄλλα αἴτιον ἢ τὸ νὰ γενικευθῇ ἀμεταθέτως ἢ πρὸς τὸν λατινισμὸν κλίσις· ἐπειδὴ ὁ χριστιανικὸς λατινισμὸς, γέννημα τῆς ἀριστοκρατικῆς Ῥώμης, εἶχε θηλάσει μὲ τὸ γάλα τῶν καθαρωτέρων διδασκαλιῶν γενικόν τι μῖσος πρὸς πᾶν ἐπαρχιακὸν καὶ πρὸς τὰ καθαρῶς δημοτικὰ ἔθιμα. Καὶ αὕτη δὲ ἡ παλαιὰ Ῥωμαϊκὴ ποίησις, ἢ τοῦ Ὀρατίου καὶ Βιοργιλίου, ἦτο ὅλως πατρικιανὴ καὶ ἀκαθηματικὴ. Γνωστὸν δὲ ἅτι τὸ Ῥωμαϊκὸν πνεῦμα, καὶ τοῖ αὐστηρῶν, ὀλίγα ἔβδον, δημιουργοῦν νόμους, προσπαθοῦν νὰ ἐνώσῃ τὸν κόσμον, δὲν προστατεύει ὁμοῦ καὶ τὰς ἐθνικότητας, οὔτε ἐπομένως τὰς δημώδεις ποιήσεις· ἐκτὸς τούτου, ἐννοεῖ τις ὅτι, οἱ γουσλᾶροι ἀφοσιωμένοι πρὸ παντός ἄλλου εἰς τὴν τέχνην, τὸ ἦθος καὶ τὰ κληρονομικὰ τῶν ἔθιμα, ὑπῆρξαν ἰσχυρὸν πρόχωμα κατὰ τῶν διαφορῶν σκοπῶν τῶν τε εἰσβολῶν καὶ κατακτητῶν τῶν ἱπποτῶν καλογήρων τῆς Ἰταλίας καὶ Γερμανίας ἐν ταῖς σλαβικαῖς χώραις.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

(Ἔπεται συνέχεια).

A. Δ. ΚΑΛΓΑΚΗΣ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ

ΑΠΟ ΤΟΥ ΙΗ' ΑΙΩΝΟΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ 1824. *)

1770 — 1785.

Μετά τετραετή αρχιερατείαν, συνέβησαν ἐν Σμύρνη διενέξεις, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἠναγκάσθη τὸν μὲν Καλλίνικον νὰ μεταθέσῃ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Τυρνόβου, Σμύρνης δὲ ν' ἀναγορεύσῃ τὸν ἐκ Πελοποννήσου Προκόπιον, τῷ 1770.

Ὁ Προκόπιος ἐλθὼν εἰς Σμύρνην εὐηρέστησε τῇ πολιτείᾳ, ἐφ' ᾧ καὶ μετὰ ἑνδεκαετῆ αρχιερατείαν ἤξιώθη ν' ἀναγορευθῆ καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς αρχιερατείας αὐτοῦ ὑπεμνημάτισεν ὁ Προκόπιος ἰδιοχείρως ὡς ἐξῆς ἐν σ. 632 τοῦ Α' κώδικος τῆς Μητροπόλεως.

«† Ἴνα μὴ τὰ καλὰ ἐξίτηλα γίνωνται, καὶ τῷ χρόνῳ τῆς μνήμης ἀ' παρρησίᾳ συντόμως τὰ κατ' ἐμὲ γραφῆ παραδίδωμι. Πατρίδα μὲν ἔχων τὴν περίφημον Πελοπόννησον, δωδεκαετῆς ὦν ἀφικόμενος παρὰ τῷ αἰοιδήμῳ ἀυταδέλφῳ μου κυρίῳ Νεοφύτῳ τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν διδαχθεὶς, αρχιερατεύοντι ἐν τῇ κατὰ τὴν Θράκην ἐπαρχίᾳ τῆς Γανοχώρας, ἐκείσε ὑπὲρ τὰ πέντε καὶ δέκα ἔτη διαπρέψαντι, καὶ ὕδωρ ἄριστον, καὶ πότιμον, καὶ ἄφθονον ἐξ ἰδίων ἀναλωμάτων αὐτοῖς κομίσαντι, καὶ δεξαμενὰς οὐκ ὀλίγας ἐκ μαρμάρων ποιήσαντι, εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ τε καὶ τῶν τεκόντων, τὸ ζῆν ἐν τῇ τοῦ Βύζαντος ἐκμετρήσαντι, πένθος πᾶσι καταλειπόντι ἀπαρμύθητον διὰ τὸ θεαρέτως καὶ ἄγαν εἰρηνικῶς αὐτοῖς συμβιωτεῦσαι. Εἶτα ἐκλογῇ καὶ ψήφῳ κανονικῇ τοῦ Θεοῦ προτρέψαντος, πατριαρχοῦντος κύρ Σεραφείμ, καὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐνδημούσης τῶν ἁγίων ἀρχιερέων ὁμηγύρεως, τὴν ἐμὴν ἐλαχιστότητα ἐκλέξαντο εἰς προστασίαν τῆς ἐπαρχίας ἐκείνου εἰκοσιπενταετῆ τυγχάνουσαν, χειροτονηθεὶς ἀρχιερεὺς τῇ

*) Βλ. Συνέχισιν ἐν σ. 156.

ἐπιθέσει τῶν χειρῶν τοῦ πανιερωτάτου Μητροπολίτου Λαρίσσης κύρ Μελετίου, ἔχοντας συλλειτ[ουργοὺς τὸν Προηλάβου καὶ Βονίτζης, ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἱεραγίας τοῦ Μουχλίου] κατὰ τὸ ἀψὺ ἔτος τὸ σωτήριον ὀκτωβρίου δ'. Εὐδοκίᾳ Θεοῦ ἀρχιερατεύσας ἐν αὐτῇ δεκαετίᾳ καὶ μῆνας τέσσαρας, εἴτ' ἀποδημήσας εἰς Βασιλεύουσαν ὑποθέσεων τῆς ἐπαρχίας μου ἕνεκα, τῶν ἐν Σμύρνη χριστιανῶν διενέξει καὶ ἀλληλομαχίας οὐ σμικρᾶς μετὰ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κύρ Καλλίνικου ἐχόντων, καὶ διὰ κοινῶν ἀναφορῶν δημογερόντων εἰς Βασιλεύουσαν ἀποστειλαντες, καὶ συνοδικῶς παρασταθέντων, φερόντων μεθ' ἑαυτῶν καὶ υποψήφιον Σμύρνης τὸν κύρ Νικηφόρον, τῆς Συνόδου παντοῖσι τρόποις καὶ μηχανάσι χρωμένης, οὐκ ἐγένετο εἰρηνεύσαι ἐν ἀλλήλοις. Ἀλλὰ τοῦ πάντα καλῶς οἰκονομοῦντος καὶ μετατρέποντος ἁγίου Θεοῦ, οὕτως εὐδοκήσαντος, ἵνα ἡσυχάσωσιν ἅπαντες, οἷς οἶδε κρίμασι, τὸν μὲν κύρ Καλλίνικον διὰ ψήφῳ κανονικῶν μετατέθηται εἰς τὴν ἐπαρχίαν Τυρνόβου, ἐμὲ δὲ μετὰ δακρύων καὶ ἄκοντα εἰς τὴν τῆς Σμύρνης, καταβολῇ χρημάτων ἀδρᾶ ὑπὲρ τὰς σαράντα ὀκτὼ χιλιάδας γρ. κατὰ τὸ ἀψὺ ἔτος τὸ σωτήριον, Ἰαννουαρίου κδ', ἐπὶ τῆς Πατριαρχίας κύρ Θεοδοσίου. Διατρίψας ἐκεῖσε ἐπὶ διορθώσει τῶν χρῶν αὐτῆς δεκαμηνιαῖον καιρὸν, ἦλθον εἰς Σμύρνην δ' τοῦ δεκεμβρίου, ἀπολαύσας ὑγιαίνοντας, εἰ καὶ στασιάζοντας τοὺς εὐλογημένους μοι χριστιανούς, οἵτινες ὑπεδέξαντό με φιλοφρόνως καὶ γηθοσύνης· εἶσαν δὲ εὐλογημένοι ἅπαντες παρὰ Θεοῦ κυρίου. Παντοκράτορος. Ἐπεύχομαι αὐτοῖς ὑγίαν, εὐτυχίαν, τὴν εὐλογίαν Ἄβρα-ἄμ, Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ. Καταξιώσαι ὁ Κύριος ποιμένα, καὶ ποιμνὴν ποιμαίνειν, καὶ ποιμνεσθαι θεαρέτως καὶ εἰρηνικῶς. Εἴθε γένοιτο, Βασιλεῦ, ἐπάκουσόν μου τοῦ ἀναξίου δούλου σου ὑπὲρ αὐτῶν δεομένου σου ἀμήν.

«Ὁ ταπεινὸς Μητροπολίτης Σμύρνης Προκόπιος ἐπεύχεται. 1)

1) Τὸ ἀνωτέρω ἐγγραφοῦ ἀντεγράφη καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ β' τόμου τῶν κωδίκων τῆς Μητροπόλεως, ὅστις φέρει τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν. «Ὁ ἱερός οὗτος κώδιξ φύλλοις κομῶν τετρακοσίοις, κατασκευασθεὶς παρ' ἐμοῦ ταπεινοῦ Μητροπολίτου Σμύρνης, Προκοπίου τοῦ ἐκ Πελοποννήσου, ἀφιερθεὶς τε τῇ ἁγιωτάτῃ Μητροπόλει ἐπὶ τὸ καταγράφεσθαι αὐτῇ πᾶσάν τε καὶ παντοίαν τὴν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνήγουσαν ὑπόθεσιν, πρὸς δὲ καὶ λαϊκῶν κρίσεις, ληθοδοσίας, προικοσύμφωνα, καὶ ἕτερα ἅπαντα τῆς πολιτείας καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀναγκαῖα πράγματα, ἐφ' ᾧ τοῖς μετέπειτα ἀσφάλειαν πραγμάτων, καὶ μνήμην τῶν προγεγενημένων ἀίδιον ἐγκαταλείψασθαι, ὡς ἂν τῶν πάλαι, καλῶς ἢ κακῶς γεγενημένων τὴν γνώσιν ἐκλαμβάνωμεν, τῶν

Κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἀρχιερατείας αὐτοῦ ἐν Σμύρνη, ὁ Κυπριανὸς ἐπεμελήθη τῆς τε ἀνεγέρσεως ἐκκλησιῶν οἰκῶν καὶ τῆς ἐπιδιορθώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς πόλεως. Πρὸς τοῦτο μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὰ ἐπόμενα ἀνέκδοτα ἔγγραφα.

Α'.

Περὶ τῆς ἐν Μπουρνόβα Ἐκκλησίας. *)

« Προκαθημένης τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, ἦλθον οἱ τιμιώτατοι ἄρχοντες τῆς καθ' ἡμᾶς Μητροπόλεως Σμύρνης, ὅ, τε κυρίτζης Παναγιωτάκης, σιὸρ Μανολάκης, κὺρ Χατζῆ Μανόλης, μισέρ Λεονῆς, κυρίτζη Ἰω., μισέρ Ἰωάννης, μισέρ Ἀμβρόσιος, κὺρ Χατζῆ Τουρασῆς, κὺρ Χατζῆ Γιαννακὸς, κυρίτζη Ἀγγελάκης, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες οἰκίας εἰς Πουρνόβα, προβάλλοντες τῷ Πνεύματι ζέοντες, ὁμοφώνῳ ψυχῇ καὶ γνώμῃ, ὅτι σκοπὸν ἔνθεον ἔχοντες ἐπικτήσασθαι ἐν τῇ χώρᾳ Πουρνόβα οἰκίαν ἀρχιερατικὴν καὶ οἰκοδομησάμεν ἐν αὐτῇ οἶκον εὐκτῆριον, ὅπως ἐκτελεῖται ἐν αὐτῷ ἡ ἀναίμακτος θυσία, καὶ δοξολογεῖται ἡ ἅγια Τριάς, καὶ μένει κτήμα καὶ ἀφιέρωμα ἡ οἰκία αὕτη τῇ ἁγιωτάτῃ Μητροπόλει Σμυρναίων ἀναφαίρετον εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, οἰκεῖν ἐν αὐτῇ τὸν κατὰ καιροὺς ἀρχιερατεύοντα, καὶ ἐκκλησιάζεσθαι τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς εἰς μνημόσυνον ἄλητον αὐτῶν τε καὶ τῶν τεκόντων ὅτινες κοινῇ γνώμῃ χρημάτων ἔρανον ποιησάμενοι, ἠγόρασαν τὸ ὀσπήτιον τοῦ ἐκλαμπροτάτου κονσόλου τῶν Ἐνετῶν σιὸρ Λουκᾶ Χορτάτζη τοῦ πικλῆν διὰ τιμῆς γροσίων δύο χιλιάδες, καὶ τριακόσια. Ὅθεν ἤρξατο ἕκαστος τούτων ἐκουσία αὐτοῦ βουλή, καὶ αὐθαιρέτῳ γνώμῃ πληροῦν, καὶ καταβάλλειν τὴν

χειρόνων ἀπαλλαγέντες, ἐπὶ τὰ κρείττω τὸν βίον μετατιθέμεθα καθὰ διὰ τοῦτο ἐντολαί, διαθήκαι, νόμοι, ἔπαινοι τοῖς κατορθωκόσι, ψόγοι τοῖς μὴ τοιούτοις, ἵνα ὁ βίος ἡμῶν κατὰ βούλησιν εὐπορήσῃ, ἐπὶ τοῖς κρείττοσι μεθαρμόζηται, καθάπου καὶ ὁ σοφώτατος Συνέσιος τὴν τῶν ἀπομνημονευμάτων χρῆσιν ἐκθειάζων, φησὶ, « ποιητῆ δέδωκεν ὁ Θεὸς ταμειεύειν τὴν εὐκλειαν. » Διὸ δὴ τοίνυν κἀγὼ τοῖς μετ' ἐμὲ τὴν τῶν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Μητροπόλει γεγεννημένων κατάληψιν προηρημένους ἐγκαταλείψασθαι, τὸν παρόντα κώδικα συνεταξάμεν ἵνα μὴ τῇ παρατάσει τοῦ καιροῦ ἐξίτηλα τῆς μνήμης γίνωνται. Ἐρρωσθε οὖν οἱ ἐντυγχάνοντες, μεμνημένοι μου ἐν ταῖς πρὸς Θεὸν ὑμῶν ἐντεύξεσιν. »

*) Βλ. 2 σελ. τοῦ Β' κώδικος.

διορισθεῖσαν αὐτῷ ποσότητα. Διὸ ἵνα μὴ ἐξίτηλα τὰ καλὰ γίνωνται, καὶ τῷ χρόνῳ παραρρέῃ τῆς μνήμης, κατεστρώθη ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ κώδικι. Ἀφοβ', Μαρτίου. Ὅπερ θεάρεστον ἔργον εἰς πέρας ἦλθε, καὶ ὑποδομήθη ναὸς Θεοῦ ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν Θεοτόκου τῆς Κοιμήσεως, ἐγκαινισθεὶς τῇ χάριτι τοῦ παναγίου Πνεύματος παρὰ τῆς ἡμῶν ταπεινότητος κατὰ τὸ ἀφοβ' ἔτος τὸ σωτήριον, Αὐγούστου 5' τῆς Μεταμορφώσεως, γενομένης δαπάνης τῇ οἰκοδομῇ ταύτῃ τέσσαρας χιλιάδας, καὶ διακόσια ἑπτὰ γρόσια, ὡς φαίνονται ὀνομασί κατεστρωμένα εἰς τὸν ἴδιον κώδικα Πουρνόβα, καὶ ἔσω εἰς μνημόσυνον ἄλητον ἡμῶν τε] καὶ τῶν βοηθησάντων τιμιωτάτων ἀρχόντων, καὶ λοιπῶν χριστιανῶν.»

Β'.

Περὶ τοῦ ἐν Σμύρνη ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου. *)

« Ἄγιασον Κύριε τοὺς ἀγαπῶντας τὴν εὐπρέπειαν τοῦ σου πανσέπιου οἴκου ἵκτεύει σε ἡ παναγὸς σου Μήτηρ, σὺν τοῖς ἀγγέλοις, καὶ δικαίοις τοῖς δῆμοις τὸν γάρ σου οἶκον, καὶ μάρτυρας τοῦ θείου, καὶ θαυματουργοῦ πανσόφου Γεωργίου, ὄντα τὸ πρόσθεν στενότατον, καὶ ζόφῳ συγκεκλεισμένον, καὶ σαθρότατον λίαν, ὁ Προκόπιος, ἀρχιεπίσκοπος ὢν Σμύρνης, (οὗ κλέος αἰδίου ἐν μυστηπόλοις) ἐκ τῆς Πέλοπος ὀρμώμενος τῆς νήσου νεμέσει πλείστη, χ' ὑπερβάλλοντι τε ζήλῳ τῶν ὀρθοδόξων τ' ἀφθόνῳ τῇ δαπάνῃ, ἄρδην καθελὼν ἐδομήσατο αὐθις εἰς ἣν ὄρεται καλλονὴν ταύτην ἤδη τοίχων γὰρ ὕψει, θυρίδων τ' ἀφθονίᾳ τοῦ ἡλιακοῦ φαιδρῶς ἐπλησε φάσις, λείπον τε τὴν εἴσοδον τοῖς πιστοῖς πᾶσι, οἷς συμπράκτορας θερμοτάτους, ὡς μύστας τῆς Ἐκκλησίας τοὺς ἐπιτρόπους ἔσχε, Χατζῆ Κωνσταντῆν τὸν Μουτάφογλου λέγω

*) Βλ. 3 σελ. τοῦ Β' κώδικος.

καὶ Παζαρόγλου τὸν Δημήτριον αὐθις τὸν τε Χατζῆ Πρόδρομον τοῦ Ἰωάννου, Χατζῆ Λαμπρινὸν τὸν υἱὸν Μιχαήλου, καὶ ἐπὶ πᾶσι συνεργῶν πλείστον πόθῳ Χατζῆ Γιαννακὸν Χατζῆ Σταμόγλου τούτους. Τούτους οὖν, Ἀόγε, ὡς τοῦ καλοῦ προστάτας καὶ πάντας αὐθις σοὺς ὀρθοδόξους δούλους, φύλαξον, ἀγίασον τῇ σῆδυνάμει, καὶ δὸς πᾶσι, Δέσποτα, τὴν σὴν εἰρήνην, καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν ἐντυχεῖν κληρουχίας. *)

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αψοβ', Νοεμβρίου α'.

† Ὁ Σμύρνης Προκόπιος ἐπεύχεται.

Γ'.

Περὶ τῆς ἐν Σμύρνη Ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Ἰω. τοῦ Θεολόγου.

« Κατὰ τὸ αψοβ' ἔτος τὸ σωτήριο, θεία συνάρσει ἀνηγέρθη ἐκ βάθρων τὸ ὀνομαζόμενον Μετόχιον, εὐκτήριος οἶκος τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν τῷ Ἐπάνω Μαχαλὲ τῆς πολιτείας Σμύρνης, διὰ τε συνδρομῆς καὶ ἐπιμελείας τῶν τιμιωτάτων Ἐπιτρόπων τοῦ ἁγίου, κὺρ Χατζῆ Κωνσταντῆ Μουτάφογλου, κὺρ Χατζῆ Λαμπρινοῦ, κὺρ Χατζῆ Προδρόμου, καὶ κυρίτζη Δημητράκη Παζαρόγλου, καὶ διὰ προτροπῆς καὶ ἐπιστασίας τῆς ἡμῶν ταπεινότητος, καὶ ἐλεημοσύνης τῶν Χριστιανῶν. Ὅστις καὶ ἐγκαινιάσθη παρ' ἡμῶν τῇ χάριτι τοῦ παναγίου Πνεύματος, κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, Μαΐου ἢ ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει, καταδαπανηθέντων ἐξόδων μέχρι τῆς ἡς σώζεται τάξεως τοῦ εὐκτηρίου οἴλου, καὶ τῶν προαυλίων, καὶ τῶν τοίχων, καὶ τῶν βρύσεων, καὶ εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἀγορασμένων ὀσπητίων, καὶ εἰς ἄλλα ἐξοδα ἐξωτερικὰ, γρόσια τὸν ἀριθμὸν χιλιάδες ἑνδεκα, καὶ πεντακόσια ἑνενήκοντα. Διὰ

*) Περὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἴδε ἐκτενέστερον ὅσα ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ μοι πατρὸς ἐκδοθέντι ἐν Σμύρνη τῷ 1879 βιβλίῳ, «Οἱ περὶ ἱερωσύνης λόγοι Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου» σ. 135—130.

τὸ γεγονέναι εὐκτήριον οἶκον νέον ἐν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ. Διορίζομεν καὶ ἀποφασίζομεν κοινῇ γνώμῃ ἔχειν τὸν Ἀρχιερέα καρποῦσθαι καὶ ἀπολαμβάνειν τὰς συναξεῖς τῶν δύο πανηγύρεων τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἀπὸ τῆς πωλήσεως τῶν κηρίων, καὶ γραψιμάτων τῶν ἱερέων, τὸν δὲ δίσκον τοῦ λαδίου μένειν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Πρὸς τούτοις ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν Θεοφανείων ἢ δόσις τῶν κηρίων νὰ εἶναι τοῦ Ἀρχιερέως κατὰ τὴν ἀνεκαθεν συνθήειαν τῶν κάτω Ἐκκλησιῶν. Πρὸς τούτοις κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν εἰς τὰς διωρισμένας ἡμέρας τῶν ἑορτῶν ὅπου γίνεται δίσκος τοῦ Ἀρχιερέως κάτω νὰ γίνεται καὶ ἐπάνω, ὡς δόξει τῷ Ἀρχιερεῖ, μηδενὸς ἀντιλέγοντος ἢ ἐναντιουμένου τὸ παράπαν. Ὅσον καταστρώθη καὶ ἐν τῷ ἱερῷ Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς Μητροπόλεως Σμύρνης εἰς μνημόσυνον αἰώνιον.» *)

† Ὁ Σμύρνης Προκόπιος ἐπιβεβαίωσεν.

Ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ παρόντος Μητροπολίτου ὑπήχθη τῷ 1774 τῷ θρόνῳ τῆς Σμύρνης τὸ ἐπὶ τῶν Μοσχοννησίων κείμενον μοναστήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῆς ἱστορίας τῆς ἐπισκοπῆς Μοσχοννησίων, ἣν ἐδημοσίευσάμεν τῷ 1878 ἐν τῇ «Νέᾳ Σμύρνη», ἀρθ. 116—1204, μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὰ ἐπόμενα πατριαρχικὰ ἐγγράφα, ὡς ἔχοντα πολὺ τὸ ἱστορικὸν ἐνδιαφέρον.

4.

† Σαμουὴλ ἑλέφ Θεοῦ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

« Πάντα τὰ κατὰ λόγον δίκαιον μετὰ πάσης ἀληθοῦς πληροφορίας περαινώμενα, εὐάρεστα Θεῷ καὶ ἀνθρώποις τυγχάνοντα, διασώζει τὸ μόνιμον, καὶ διαρκεῖ εἰς αἰῶνας, ὑπὸ τῆς δικαιοσύνης τὴν σύστασιν λαβόντα, καὶ τῆς ἀληθείας, ἣτις ἐστὶν ὁ ὕψιστος Θεός, ὡς αὐτοαλήθεια, τὰ δ' ἄλλως πως βραδιούργως μετὰ ἀδικίας καὶ ψεύδους, καὶ ἀπάτης δραματουρούμενα, ὡσεὶ κηρὸς τήκεται ἀπὸ προσώπου πυρός, τοῦ ὑπὸ τῆς ἀληθείας ἐκλάμποντος, καὶ τὴν ἀπάτην κατάφωρον ποιου-

*) Περὶ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ἴδε ἐκτενέστερον ἐν τῷ προμνησθέντι βιβλίῳ, σ. 140—147.

μένον. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν ἐνεφανίσθη ἡμῖν κοινὴ ἀναφορὰ τοῦ τε Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Μοσχοννησίων, τοῦ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ κὺρ Κυρίλλου, καὶ τῶν ἐντιμωτάτων κληρικῶν τῆς αὐτῆς Ἐπισκοπῆς, καὶ τῶν λοιπῶν Μοσχοννησιωτῶν χριστιανῶν, διαλαμβάνουσα, ὅτι τὸ ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν ἱερὸν Μοναστήριον, τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, ὑπάρχον πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων ἴδιον τῆς Ἐπισκοπῆς ταύτης, καὶ ὑπ' αὐτῆς διοικούμενον τε καὶ κυβερνώμενον, παπᾶ Νεοφύτους τις ἐκ τῆς νήσου Ἄνδρου, δολίως τρώποις ἀπατήσας τοὺς ἐκεῖσε χριστιανούς, ὡς ἐπισκεψόμενος δῆθεν τὸ αὐτὸ ἱερὸν Μοναστήριον, παρεισρήσας εἰς αὐτὸ, οὐ μόνον διέφθειρε καὶ ἠφάνησεν, ἀλλὰ δὴ κατὰ ἀπάτην ἔλαθε καὶ γράμμα πατριαρχικὸν συνοδικὸν, ἐπὶ τῷ εἶναι ἐκεῖνο Σταυροπήγιον, ἀποξενωμένον τε πάντῃ καὶ ἀπραγτεύτων ὑπὸ τοῦ κατὰ τόπον Ἀρχιερέως, εἶναι δὲ μόνον ἑαυτοῦ κτήμα, μηδὲ γοῦν αὐτόχθονας ὄντος, καὶ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν καὶ δεσποτείαν, καὶ ἀπόλαυσιν ἑαυτοῦ. Ἀλλὰ γὰρ τοῦ τοιοῦτου τρόπου δλεθρίου ὄντος τῷ ἱερῷ Μοναστηρίῳ, ἅτε δὴ μένοντι ἐν διαθέσει, καὶ προαιρέσει τοῦ κατὰ καιροῦς προστυχόντος, καὶ ἐκ τούτου ἐσχάτως ἐρημώσεως αὐτῷ ἐπαπειλουμένης, τούτου χάριν κατὰ τὴν εὐλογίαν καὶ δικαίαν διὰ κοινῆς ἀναφορᾶς αὐτῶν δέησιν τε καὶ παράκλησιν, δεῖν ἔγνωμεν ἀπαλλάξαι τὸ αὐτὸ ἱερὸν Μοναστήριον, τοῦ διαρπάζοντος αὐτὸ, καὶ κατοχυρῶσαι, ἐνορικὸν αὐτὸ ποιοῦμενοι, καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ ἐξουσίαν, τοῦ κατὰ καιροῦς Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Μοσχοννησίων. Ὅθεν καὶ γράφοντες ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων Ἀρχιερέων, καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τοῦ κατὰ ἀπάτην προεκδοθέντος πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ γράμματος, διὰ τῶν μηχανῶν τοῦ παπᾶ Νεοφύτου Ἀνδριώτου, ἀκύρου πάντῃ, καὶ ἀπράκτου, καὶ ἀνεργήτου διόλου μένοντος κατὰ πάντα καιρὸν, τὸ αὐτὸ ἱερὸν Μοναστήριον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου Προδρόμου, καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τὸ κατὰ τὰ Μοσχοννήσια, ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν ἐξῆς ἅπαντα αἰῶνα ὑπάρχη, καὶ λέγηται, καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται ἐνορικὸν, καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν, καὶ ἐξουσίαν, καὶ δεσποτείαν, καὶ αὐτεξουσιότητα τοῦ κατὰ καιροῦς προϊσταμένου τῆς αὐτῆς Ἐπισκοπῆς Μοσχοννησίων, τῆς ὑποκειμένης τῇ ἁγιωτάτῃ Μητροπόλει Σμύρνης, καὶ ἐξουσιάξῃ αὐτὸ ἢ Θεοφιλία αὐτοῦ, μετὰ πάντων τῶν κινητῶν καὶ ἀκινήτων κτημάτων τε καὶ πραγμάτων, καὶ ἀφιερωμάτων αὐτοῦ, διεξαγόμενον, διοικούμενον τε καὶ κυβερνώμενον πληρεξουσίως κατὰ πάντα καιρὸν, καὶ ἐν πᾶσιν ὑπὸ τῆς Θεοφιλίας αὐτοῦ, ἀπολαύσεως καὶ πάντων τῶν

ἀνηκόντων αὐτῷ ἀρχιερατικῶν αὐτῆς δικαιωμάτων, καὶ εἰσοδημάτων, μνημονευομένου ἐν αὐτῷ καὶ τοῦ κανονικοῦ ἀρχιερατικοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ἀκολουθίαις. Οὕτω τοίνυν ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς, μηδενὸς τὸ παράπαν ἐναντιουμένου, ἢ ἀντιλέγοντος, ἐξάπαντος. Ὁ δ' ἐν τῶν πάντων ἐναντιωθῆ τῇ παρουσίᾳ πρὸς σύστασιν τοῦ ἱεροῦ τούτου Μοναστηρίου συνοδικῇ διαγνώσει καὶ ἀποφάσει, ἱερεὺς μὲν ὢν καθηρημένος ὑπάρχη καὶ ἐκπτώτος τῆς ἱερωσύνης καὶ ἀπόβλητος, λαϊκὸς δὲ ὢν, ἀφωρισμένος εἴη καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος, καὶ πάσαις ταῖς πατρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπόδικος καὶ ἐνοχος τοῦ πυρὸς τῆς γέννης. Οὕτω γενέσθω καὶ μὴ ἄλλως ἐξ ἀποφάσεως. Ἐπὶ τούτῳ γὰρ ἐγένετο τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν συνοδικὸν συγγίλιον, καταστρωθὲν κἂν τῷ ἱερῷ κώδικι τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς διηνεκῆ ἔνδειξιν. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ αἰσθ' Ἰαννουαρίου α'.

† Σαμουὴλ Ἐλέφ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

Ὁ Ἐρέσου Μελέτιος, ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος, ὁ Κυζίκου Γεράσιμος, ὁ Νικομηδείας Νικηφόρος, ὁ Νικαίας Ἄνθιμος, ὁ Χαλκηδόνος Παρθένιος, ὁ Δέρκων Ἀνανίας, ὁ Θεσσαλονίκης Δαμασκηνός, ὁ Προύσσης Μελέτιος, ὁ Φιλιππουπόλεως Σαμουὴλ, ὁ Νεοκαισαρείας Ἰγνάτιος, ὁ Μεσημβρίας Μακάριος, ὁ Βιζύης Γεράσιμος, ὁ Βάρνης Νεόφυτος, ὁ Μπόσνας Γεράσιμος, ὁ Περγαδίου Κύριλλος, ὁ Σαμακώβου Νεόφυτος.

2.

Σαμουὴλ Ἐλέφ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

« ἱερώτατε Μητροπολίτα Σμύρνης, ὑπέρτιμε καὶ ἐξάρχῃ Ἀσίας, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὲ ἀδελφεῖ καὶ συλλειτουργεῖ τῆς ἡμῶν μετριότητος κὺρ Προκόπιε, χάρις εἴη σου τῇ ἱερότητι καὶ εἰρήνῃ παρὰ Θεοῦ. Διὰ τῆς παρουσίας ἡμετέρας πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς δηλοποιούμεν τῇ σῇ ἱερότητι, ὡς ὁ ἱερώτατος Μητροπολίτης Ἐρέσου, ὑπέρτιμος καὶ ἐξάρχῃ πάσης Ἀσίας, ὁ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς κὺρ Μελέτιος, ἐφανέρωσε πρὸς ἡμᾶς εἰς πλάτος, καὶ ἐπὶ λεπτοῦ τὰ ὑπὸ παπᾶ Νεοφύτου τινὸς Ἀνδριώτου τολμηθέντα, καὶ κακουρ-

γνηθέντα πάντα, και την υπ' αυτου διακατοχην και διαρπαγην του ιεροϋ Μοναστηριου του αγιου ενδόξου προφήτου Προδρομου και βαπτιστου Ιωάννου του κατὰ τὰ Μοσχοννησία ενεφάνισεν ημῖν και τὸ εἰς μάτην προσταλθὲν εἰς Βασιλεύουσαν γράμμα τῆς ἀρχιερωσύνης ἐπὶ τῶν προλαβουσῶν ἡμερῶν, ἐν αἷς τὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀποίμαντα, μετὰ πάντων τῶν ὑποκειμένων αὐτῇ ἐπαρχιῶν (ἀπὸ τὴν ὑπόθεσιν δὲ αὐτὴν τοῦ κακοκαλογήρου τούτου, ὃς συμπεράνη και ἡ ἱερότης της, και τὰ λοιπὰ ὅπως ἀθλίως διέκειντο, και ὅπως σὺν τῇ κοινῇ μερίδι συνέπασχον και τὰ τέκνα αὐτῆς, και εἰς ὅποιον λαβύρινθον κικῶν, ἀφ' οὗ ἔχασαν τὴν ἀπλῆν, αὐτάνδρου καταθυβιζομένης τῆς νεῆς, φεύγοντες, ἐνέβαλλον ἡμᾶς αὐθις ἐξ ὑπαρχῆς ἤδη και δεύτερον, προαπολεσθέντων ὑπὸ τῆς ἀρίστης αὐτῶν διοικήσεως τῶν προλαβόντων ἡμῶν φρικτῶν κόπων, δι' οὓς εἶχον ἀποδώσει ἡμῖν τὰς ἀμοιβὰς, ἀξίας τῆς εὐγνωμοσύνης τους και τώρα βλέποντες τὴν ἀξιοδάρυτον κατάστασιν, ἀρχήσαμεν ἀπὸ τοῦ δευτε προσκυνήσωμεν, και ἀγωνιζόμεθα ἡμέρας και νυκτὸς ἀδιαλείπτως με ὄλον τὸ γῆρας μας, διατι ὁ πλοῦς ἐν νυκτι, και ἡ ἀπλή, ὡς εἴρηται ἐχάθη, και αἱ πεντακυρία και αἱ δεκακυρία ἀλλεπάλληλοι και ἀφ' οὗ αἱ φθοραὶ και τὰ πρὸς δέκα τὸ πουργεῖον διάφορα, και ἄλλα διάφορα ἐκορύφωσαν τὸ χρέος εἰς τὸν φρικτῶδη ὄγκον, τὸν ἐπὶ παρουσίᾳ πάντων τῶν θεωρησάντων τοὺς λογαριασμοὺς ἀκριβῶς, και ἀπλήστως ἐπιγνωσθέντα, τὸν μηδὲν γινωσκόμενον πρότερον, ἦτον προσέτι και ἡ τὸ πᾶν ἀνατρέπουσα ἀναρχία τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς εἶναι μυρία ὅσα παραδείγματα, ὡσάν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος κακοκαλογήρου.) Λοιπὸν ἐπληροφόρηθημεν τὰ πάντα, και ἰδοὺ διὰ πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ συγγιλιᾶδους ἡμῶν γράμματος, ἀποκαθιστῶμεν ἤδη τὸ αὐτὸ ἱερὸν Μοναστήριον ἐνοριακὸν, και ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν και δεσποτείαν τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου τῆς σῆς ἱερότητας Μοσχοννησιῶν, ὅπερ πατριαρχικὸν συνοδικὸν ἡμῶν συγγίλιον, στέλλεται ἤδη εἰς χεῖρας τῆς σῆς ἱερότητας, ὡς δι' αὐτῆς λαβούσης πέρας τῆς συστάσεως τοῦ ἱεροῦ τούτου Μοναστηρίου, και τοῦ διαρπάλλοντος αὐτὸ ἀπαλλαγέντος· θέλεις λάβει λοιπὸν ἀπὸ χειρὸς αὐτοῦ τὸ ἀκυρωθὲν ἤδη γράμμα, ὡς ἄκυρον εἰς τὸ ἐξῆς· ὅν, αὐτὸς δὲ ὁ Ἀνδριώτης παπᾶ Νεοφύτος δίδοντας τὴν λογαριασμόν του νὰ λείψῃ ἀπὸ τὰ αὐτόθι, εἰ δὲ και παρακούσῃ, νὰ ἔχωμεν τὴν εἰδήσιν, διὰ νὰ τοῦ γένῃ ἡ προσήκουσα παιδεία κατὰ πάντα δίκαιον λόγον, τὸ ὅποιον ἤθελε τὸν γένῃ και τώρα ἂν δὲν μᾶς ἀπέτρεπεν ὁ συναδελφὸς ἡμῶν ἅγιος Ἐφέσου. Ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις εἴη μετὰ τῆς σῆς ἱερότητας.

Ἀψοδ', Ἰανουαρίου α', 1111

« Σαμουὴλ ἑλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης, και Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.

« Θεοφιλέστατε ἐπίσκοπε Μοσχοννησιῶν, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητέ ἀδελφε καὶ συλλειτουργε τῆς ἡμῶν μετριότητος κύρ Κύριλλε, και και ἐντιμώτατοι κληρικοὶ τῆς αὐτῆς Ἐπισκοπῆς, και χριστιμοὶ προσετώτες, και γέροντες, και λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοὶ, οἱ εἰς τὰ Μοσχοννησία, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ τῆς ἡμῶν μετριότητος, χάρις εἴη ὑμῖν ἅπασι και εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ, και παρ' ἡμῶν εὐχὴ, εὐλογία, και συγχώρησις. Διὰ τῆς παρουσίας ἡμετέρας πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς δηλοποιοῦμεν πᾶσιν ὑμῖν ὅτι ἀπὸ κοινῆς ὑμῶν ἀναφορᾶς ἐγινωμεν και ἐβεβαιώθημεν τὰς κακομηχάνιας παπᾶ Νεοφύτου τινὸς Ἀνδριώτου, και τοὺς ἐπιτρόπους ὅπου κακομηχάνως ἐμεταχειρίσθη, και ἰδοποιήθη τὸ ἐν τῇ πατρίδι σας ἱερὸν Μοναστήριον τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρομου και Βαπτιστου Ιωάννου, και τὰς κατὰ τοῦ ἱερωτάτου Μητροπολίτου Σμύρνης, ὑπερτίμου και ἐξάρχου Ἀσίας, τοῦ ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητοῦ ἡμῶν ἀδελφοῦ, και συλλειτουργοῦ κύρ Προκοπίου, και κατὰ τῆς Θεοφιλίας σου ἅγιε Μοσχοννησιῶν, μηχανὰς, και διαβολὰς, και πολυτρόπως ἐνοχλήσεις αὐτοῦ, ἅτινα ἠκολούθησαν ἐκ τῶν προλαβουσῶν ἡμερῶν, ἀπροστατεύτου οὐσης τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῆς Ἐκκλησίας, και πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν τῶν ὑποκειμένων τῷ καθ' ἡμᾶς πατριαρχικῷ, ἀποστολικῷ και Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ, και διὰ τοῦτο ἀτακτούντων, και ἀθαδιαζόντων και τῶν τοιοῦτων κακοκαλογήρων· ἐνεφανίσθησαν δὲ ἡμῖν και τὰ εἰς μάτην ἀποσταλέντα τότε ἀρχιερατικὰ γράμματα εἰς Βασιλεύουσαν, μετὰ τῆς κοινῆς ἀναφορᾶς ὑμῶν τοῦ Μοσχοννησιῶν Χριστιανῶν, ἐφ' οἷς τολμήμασι, και κακομηχανίαις, και ἀψηφασίαις τοῦ αὐτοῦ παπᾶ Νεοφύτου ἀγανακτήσαντες, καθαιρέσει παντελεῖ τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ καθυποβαλεῖν αὐτὸν ἐνδίκως ἠβουλήθημεν, πρὸ πάντων μάλιστα διὰ τὰ ὑπὸ τοῦ συναδεφοῦ ἡμῶν ἁγίου Σμύρνης διαβεβαιούμενα, και μαρτυρούμενα εἰς Θεβαίωσιν, και ἐμπέδωσιν, τῶν ὑφ' ἡμῶν ἀπάντων γραφομένων· ἀλλ' ὁ ἱερωτάτος Μητροπολίτης Ἐφέσου, ὁ συναδελφὸς ἡμῶν, μᾶς ἀπέτρεψε. Κατὰ γοῦν τὴν αἴτησιν τοῦ συναδεφοῦ ἡμῶν ἁγίου Σμύρνης, μεσιτεύοντος γενέσθαι κατὰ τὸ δίκαιον και τὰς εὐλόγους δεήσεις ὑμῶν, ἀποκαθιστῶμεν ἤδη τὸ αὐτὸ ἱερὸν Μοναστήριον τοῦ τιμίου ἐνδόξου προφήτου Προδρομου, και Βαπτιστου Ιωάννου ἐνοριακὸν διὰ πατριαρχικοῦ συνοδικοῦ ἡμῶν γράμματος ἤδη ἐκδοθέντος, ὅπερ ἱερὸν Μο-

ναστήριον θέλεις ἔχει ὑπὸ τὴν προστασίαν, καὶ δεσποτείαν, καὶ ἐξουσίαν σου ἢ τε σὴ θεοφιλία καὶ οἱ μετὰ σὲ ἐπίσκοποι τῆς Ἐπισκοπῆς Μοσχοννησίων, τῆς ὑποκειμένης τῇ ἁγιωτάτῃ Μητροπόλει Σμύρνης, μνημονευμένου ἐν αὐτῷ καὶ τοῦ κανονικοῦ ὀνόματος τῆς σῆς θεοφιλίας ἐν πάσαις ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ἀκολουθίαις. Ἐντελλόμεθα δὲ ἡμῖν, ἵνα λάβητε ἀπὸ χειρὸς τοῦ αὐτοῦ παπᾶ Νεοφύτου τὸ προεκδοθὲν ἐκεῖνο γράμμα, ὡς ἄκυρον πάντῃ καὶ ἀνενέργητον εἰς τὸ ἐξῆς, ὅπερ καὶ ἀποστείλητε πρὸς ἡμᾶς· τὸν δὲ παπᾶ Νεόφυτον τοῦτον Ἀνδριώτην παραγγέλλομεν σφοδρῶς ἀναχωρῆσαι καὶ φυγεῖν ἀπὸ τὰ αὐτίθεν, εἰ δέ γε παρακούσῃ, ἀναγγέλητε ἡμῖν ἵνα γένηται κατ' αὐτοῦ ἡ προσήκουσα καὶ δικαία παιδία. Ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος, καὶ ἡ εὐχὴ, καὶ ἡ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότητος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Δψοδ', Ἰαννουαρίῳ α'.

(Ἔπεται συνέχεια).

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΕΡΑΜΕΤΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΣΑΜΟΘΡΑΚῃ ΜΥΡΟΛΟΓΙΩΝ.

Τὸ μυρολογεῖν τυπικῶς ἐπὶ τῷ θανάτῳ συγγενῶν καὶ φίλων εἶναι ἔθος, ὅπερ ἀπαντᾶται εἰς οὐκ ὀλίγα τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν.

Προϊόντος ὅμως τοῦ χρόνου, ἐφ' ὅσον αἱ κοινωνίαι ἀναπτυσσόμεναι διανοητικῶς ἐξευγενίζοντο, πολλοὶ τῶν τύπων τοῦ μυρολογεῖν κατηργούντο καὶ ὀλίγον ἐξηφανίζοντο.

Σήμερον ἐν ταῖς πεπολιτισμέναις κοινωνίαις θρηνεῖται μὲν φυσικῶς ὁ ἀποθανὼν συγγενῆς καὶ φίλος ὑφ' ἐνὸς ἐκάστου κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς προξενουμένης λύπης, πλὴν οὐδέποθ' ὑπ' οὐδενὸς τυπικῶς μυρολογεῖται. Τοῦτου ἕνεκα ἡ λέξις **μυρολογεῖν** (μύρειν ἢ μύρεσθαι) παρὰ τοῖς τὰς μεγάλας οἰκοῦσι πόλεις κατήντησε λέξις νεκρά, ἀκατάληπτος, συγχεομένη μὲ τὴν λέξιν **θρηνεῖν** καὶ τὴν τύχην πολλῶν λέξεων τῶν ἀρχαίων ἐθίμων σχοῦσα. Ἀλλὰ διὰ τὸ πλεῖστον μέρος τῶν σημερινῶν μικρῶν Ἑλληνικῶν κοινωνιῶν οὐδόλως ταῦτο συμβαίνει. Ἐπισκεφθῶμεν χωρίον τι τῆς Θράκης ὑφ' Ἑλλήνων κατοικούμενον ἢ νησὸν τινα τοῦ Αἰγαίου πελάγους καὶ ἐκεῖ θέλομεν εὖρεϊ ἐν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ μυρολογεῖν ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι τελούμενον.

Αἱ θυγατέρες, ἐν τῇ νήσῳ Σαμοθράκῃ, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἀρχοῦνται ὅπως διδάσκονται παρὰ τῶν ἑαυτῶν μητέρων πάντα ὅσα φαντάζονται ὅτι δύνανται νὰ τὰς καταστήσωσι καλὰς μητέρας καὶ οἰκοδεσποίνας, ἐν τοῖς ἄλλοις μαθάνουσι καὶ τὰ στερεότυπα αὐτῶν γεννεθλιακά, βαπτιστικά, πανηγυρικά καὶ γαμήλια ἄσματα, ἐν οἷς καὶ τὰ μυρολόγια. Γυνὴ μὴ γινώσκουσα νὰ ψάλλῃ κατάλληλον μυρολόγιον ἤτοι νὰ μυρολογήσῃ τὸν ἀποθανόντα συγγενῆ αὐτῆς θεωρεῖται ἐπιληψίμου ἀνατροφῆς. Πρὸ τινων ἐτῶν γυναῖκες ἐξ ἐπαγγέλματος μυρολογήτριαι ἐμισθόνοντο ὑπὸ τῶν συγγενῶν τοῦ ἀποθανόντος ὅπως τὸν μυρολογήσωσιν. Καὶ σήμερον δ' εἰσέτι γυνήτις καλλίφωνος καὶ καλῶς μυρολογοῦσα περιποιεῖ τιμὴν εἰς τοὺς ἐπιζῶντας συγγενεῖς ἀποθανόντος τινός, ἐὰν οἰκιοθελῶς προσέλθῃ καὶ τὸν θρηνήσῃ. Εὐθὺς ἅμα ἐκψυχῆσῃ ὁ ἀσθενὴς αἰ στενότεροι τῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἐξέρχονται ἐπὶ τοῦ ἐξώστου τῆς οἰκίας καὶ ἐκεῖ μὲ τὴν κόμην λευκὴν ὀλοφυρόμεναι μεγαλοφῶνως ψάλλουσι τὸ πρῶτον μυρολόγιον. Ἡ περίστασις αὕτη χρησιμεύει καὶ ὡς εἰδοποίησις,

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς δὲ ταύτης πάντες οἱ ἐγγύριοι πληροφοροῦνται ὅτι ἀπέθανε τις ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ. Μυρολογοῦσι δὲ μόνον αἱ γυναῖκες ἀκολουθοῦσαι τὸν νεκρὸν μέχρι τοῦ τάφου. Ἐπαναλαμβάνουσι δὲ τὸ μυρολογεῖν ἐπὶ τοῦ τάφου, ὅταν συνοδεύουσαι τὸν νεκρὸν ἄλλου τινὸς εὐρεθῶσιν εἰς τὸ κοιμητήριον, ἢ, ὅταν ἐν καιρῷ μεγάλης τινὸς εορτῆς ἐπισκέπτονται αὐτό.

Τὰ μυρολόγια ἐν Σαμοθράκῃ συνίστανται εἴτε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐκ διὰ στίχων διηγήσεως φανταστικῆς τινος μάχης μεταξὺ Χάρωνος καὶ Οὐνήτου ἢ καὶ ἄλλης τινὸς ὑποθέσεως, ὡς εἶναι τὰ κατωτέρω ἀνεκδοτα μυρολόγια, εἴτε ἐξ ὁμοιοκαταλήκτων διαστίχων ἐκφραστικῶν παθήσεως, πλὴν τοῦτο κατὰ τὰς νεωτερίζουσας.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΜΥΡΟΛΟΓΙΑ

τῆς νήσου Σαμοθράκης.

Ο ΧΑΡΩΝ καὶ ὁ ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ. (4)

Πόσες μαννάδες τὰ παιδιὰ τάχουνε διὰ χαμένα,
Κ' ἐκεῖ ἐκεῖ εἶναι ἔς τὴ Βαρβαριά κ' εἰς τὸν λουφὲ γραμμένα.
Σιδηροπύργῳ χτιζανε, χτιζανε κ' ἀνεβαίναν.
Χτίσανε κ' ἀποχτίσανε καὶ πόρτα δὲν ἀφῆκαν.
Κάτσαν νὰ φῶν, κάτσαν νὰ πλοῦν, κάτσαν νὰ ξεφαντώσουν.

(4) Ἐἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 5 τεύχος «Ἀνατολῆς», ἐν τῷ περὶ τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος τῶν Σαμοθράκων κεφαλαίῳ, ὑπεδείξαμεν ἀποχρόντως τὴν προφορὰν τῶν κατοίκων τῆς Σαμοθράκης. Ἐνοεῖται δ' ὅτι καὶ τὰ ἐν λόγῳ μυρολόγια ὡσαύτως ἀπαγγέλλονται. Ἀπεφύγομεν ὁμῶς νὰ τὰ γράψωμεν κατὰ τὴν Σαμοθρακικὴν προφορὰν, μεταχειριζόμενοι τὴν κοινὴν Ἑλληνικὴν διάλεκτον, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅπως καταληπτότερα καταστήσωμεν αὐτὰ τοῖς ἀναγνώσταις.

Κ' ὁ Χάρως κ' ἀξανέφανε ἔς τὰ πράσινα λιβάδια.
Ἄλλος τὸν λέγει πρόβατο κ' ἄλλος τὸν λέγει ἴδιε
Τῆς χήρας γυλιὸς τὸν γνώρισε τῆς χαροπαιδευμένης.
Αὐτὸς εἶναι ὁ Χάροντας κ' ἔρχεται νὰ μᾶς πάρη.
Ὅσον ἐδῶ κ' ὅσον ἐκεῖ κ' ὁ Χάρως καὶ προβέλνει.
Καὶ χτύπησε τῆς φτεροῦγῆς του κ' ἄνοιξε παναθύρι.
Ἐλα Χάρε νὰ φῶς, νὰ πιῆς, ἔλα νὰ ξεφαντώσουμ'.
Νὰ φῶς ἀστῆθι, ἔπο λαγῶ καὶ πέρδικα ψημένη.
Νὰ πλοῦμαι καὶ γλυκὸ κρασί νὰ πάγη Μοναστήσι.
«—Γὼ δὲν θὰ φάγω καὶ νὰ πλώ μὴδὲ νὰ τραγωδήσω.
Μόν' εἶμαι ποθεόστελμα κ' ἦλθα διὰ νὰ σᾶς πάρω.»
Ὅλοι καλὰ τὸ στρέξανε, ὅλοι καλὰ δεχτήκαν,
Κ' ὁ Γιαννακὸς ὁ δυνατὸς ἄξιος κ' ἀνδριωμένος.
Χωρὶς ἀστένια κ' ἀρρωστία ψυχὴ δὲν παραδίνω.
Ἄεστε νὰ πᾶ παλέψωμε σὲ μαρμαρέν' ἄλωνι.
Μήγανε κ' ἐπαλέψανε σὲ μαρμαρέν' ἄλωνι.
Κ' ὄντας γυρίζ' ὁ Γιαννακὸς γυρίζει καὶ τ' ἄλωνι.
Κ' ὄντας γυρίζ' ὁ Χάροντας γυρίζ' ὁ κόσμος ὅλος.
Κ' ὁ Χάρως ἴσ' ἂν ἠπάλεψε πολὺ τοῦ κακοφάνη,
Πὸ τὴν περτσιὰ τὸν ἄρπαξε ἔς τὰ μάρμαρα τὸν δῶκε,
Κ' ἀπὸ τὰ μάρμαρα ἔς τὴ γῆ, κ' ἀπὸ τὴ γῆ ἔς τὸν Ἄδη.
«—Ἄφες με Χάρ' ἀπ' τὴ περτσιὰ καὶ πιάσε μ' ἀπ' τὸ χέρι.
Καὶ δεῖξέ μου τὴν τέντα σου νὰ πάγω μοναχὸς μου.
—Ἐὐδὲ ἴσ' ἂν δῆς τὴν τέντα μου τὰ θέλεις συντρομάξει'
Ποῦναι ἔπο μέσα σκοτεινὴ κ' ἀπ' ἔξω μαυρισμένη.
Εἶναι καὶ τὰ τευτόξυλα παληκαριῦ βραχιόλλα
Εἶναι καὶ τὰ τευτόσκηνα μωρῆς λυγνῆς μαλλάκια,
Εἶναι τὰ τεντοπάλουκα μωροῦ παιδιοῦ κεφάλια.

Ο ΧΑΡΩΝ καὶ ἡ ΜΗΤΗΡ ΤΟΥ

ἢ

Η ΝΕΟΝΥΜΦΟΣ

Ἐψὲ προφὲν ἐπέρασα ἔπ' τοῦ Χάρωντα τὴν πόρτα.
Ἀκούω τὴ χαρόντισσα τὸ γυλιὸς τῆς καταρᾶται.

«—ὦ γυλιέ μ' ἀνδρογυνοχωριστή, ξεπατοφαμελιώτη,
 Κάμεις μαννάδες ἄως παιδιὰ, γυναίκες δίχως ἄνδρσι,
 Τούτη τὴ νιὰ ποῦ μ' ἔφαρες τί θεὰ τὴν ἐκάμω;
 Βάνω τ' νὰ φᾶν δὲν γεύεται βάνω τ' νὰ πῆ δὲν πίνει,
 Στρώνω τὴν στρώμ' ἀπ' ἀργαλλὸ, συνδόν' ἀπὸ βελόνι,
 Βάνω τὴν ν' ἀποκοιμηθῆ καὶ ὕπνος δὲν τὴν πέρνει.
 Γυρεύει στράτα νὰ διαβῆ καὶ δρόμο νὰ πηγαίη,
 ἔχει τὸ σπῆτί 'ς ἀνοιχτὸ καὶ τὰ ψωμιὰ 'ς τὸν φούρνο,
 ἔχει καὶ τὸ μωρὸ παιδί 'ς τὴν κούνια καὶ κοιμάται.

Ο ΝΑΥΤΗΣ.

Ὁ ναύτης μας ἀρρώστησε τὸ πρωτοπαληκάρι.
 Γιὰ σῆκω σῆκω ναύτη μας καὶ πρωτοπαληκάρι.
 Ἐγὼ σᾶς λέγω δὲν μπορῶ καὶ σεῖς μοὶ λέτε σῆκω.
 Γιὰ πιάστε με νὰ σηκωθῶ καὶ βάλτε με νὰ κάτσω.
 Καὶ δότε μοὶ τὴν χάρτα μου διὰ τῆνε διαβάσω.
 Βλέπετε τούτη τὴν κορφή τὴν ἄλλην ἀποκειθί ;
 ἔκει θὰ πᾶ ν' ἀράζωμεν' ἐκεῖ 'ναι ὁ Λιμνιῶνας.
 Νὰ βγάλτε βάρκα διὰ νερὸ καὶ βάρκα διὰ τὰ ξύλα,
 Νὰ βγάλτε καὶ καλὰ παιδιὰ τὸ μνημά μου ν' ἀνοίξουν.
 Νᾶναι πλατὺ, νᾶναι φαρδὺ, νὰ παίρῃ διὸ νομάτοι.
 Κ' εἰς τὴ δεξιὰ μου τὴ μεργιά ν' ἀφήστε παραθύρι,
 Διὰ νὰ περνοῦνε τὰ πουλιὰ νὰ φέρουν τὰ μαντάτα.
 Σὰν πάτε κ' εἰς τὴ μάννα μου μὴ πῆτε πὼς πεθαίνω.
 Μόν' πῆτε πὼς παντρεύθηκα μέσα σὲ γερμοχωρί.
 Κάμω τὴν πλάκα πεθερὰ τὴ μαύρη γῆ γυναίκα.
 Κάμω τὰ λιανολίθαρα ἀδέλφια κ' ἀξιδέρφια.
 Καὶ τὰ σκολήκια τῆσι γῆς τὰ κάμω γυναικαδέρφια.

Ο ΞΕΝΙΤΕΥΜΕΝΟΣ ΝΕΟΓΑΜΒΡΟΣ

Ἐνα πουλι θαλασσινὸ κ' ἄλλο πουλι βουνίσιον
 Ἐπὰ σὲ πέτρα κάθονταν σὲ ριζιμιὸ λιθάρι.

Βαστούσαν κ' εἰς τὰ νύχια τοὺς χαρτί καὶ καλαμάρι.
 Τὸ καλαμάρι ἔγραφε καὶ τὸ χαρτί μολόγα,
 Ὅπ' ἔχ' ἄνδρα 'ς τὴ ξενιτελὰ νὰ μὴ τὸν ἀπατέχη.
 Ὅλαις αἰ νιαις τ' ἀκούσανε κ' ὄλαις μαύρα φορέσαν.
 Τ' ἀκούει καὶ μιὰ εὐμορφή μιὰ νεοπαντρευμένη.
 Μαζεύει πέτραις 'ς τὴ ποδιά καὶ πέτραις εἰς τὰ χέρια
 Τὴ θάλασσα πετροβολᾷ τὴ θάλασσα σκοτώνει.
 Ἀνάθεμά σε θάλασσα καὶ πικροκυματοῦσα.
 Ἀπ' ὠπιξες τὸν ἄνδρα μου ἀδέρφια κ' ἀξιδέρφια.
 Τί φταίγω γὼ ἡ θάλασσα ἡ πικροκυματοῦσα ;
 Φταίγουν οἱ πρῶτοι μαραγγοὶ ποῦ φιλιάναν τὰ καράβια,
 Καὶ ξενιτεύονται οἱ νεῖοι κ' ὄλα τὰ παληκάρια.

ΔΙΣΤΙΚΑ ΤΙΝΑ ΜΥΡΟΛΟΓΙΑ

Πέρνω τὰ μάτια κλάμενα καὶ τὴν καρδιά κνυμένη,
 Πέρνω καὶ τὴν ἀπόφρασι πὸ τὴν ἀγαπημένη.

Νᾶχα τὰ ροῦχα πὸ κλαδί παπούτσια πὸ τ' ἀγκάθι,
 Ν' ἀνέβαινα νὰ λόγιζα τὰ ἰδικά σου πάθη.

Νᾶταν τὰ στήθη σου γυαλί νᾶβλεπα τὴν καρδιά σου,
 Σὰν τί καυμὸ καὶ φλογισμὸ ἔχουν τὰ σωτικά σου.

Ποῖς ἦτανε ποῦ τᾶρριψε τὰ κάρβουνα 'ς τὴν ποδιά σου,
 Κ' ἀνάψανε κ' ἐκάηκαν μέσα τὰ σωτικά σου ;

Ἐγγραφον ἐν Μασσαλίᾳ

Ν. Β. ΦΑΡΑΥΣ.

Σαμόθραξ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΚΗΛΙΔΩΝ

ΤΗΣ ΣΕΛΗΝΗΣ.

Αἱ κυριώτεραι κηλίδες τῆς σελήνης γυμνοῖς ὄμμασι παρατηροῦνται εὐκρινέστατα. Μεγάλα μέρη χρωματισμοῦ ζοφερωτέρου τοῦ κοινού φωτός τοῦ δίσκου ἀποσπῶνται καθαρῶς ἐν τῷ βάρθει, οὗ ἡ φωτεινὴ λάμψις φαίνεται αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀνίσως διανεμομένη. Οὐδεὶς ὑπάρχει μὴ δυνηθεὶς ἄνευ τούτου νὰ κάμῃ λεπτομερῆ μελέτην περὶ τῶν κηλίδων αἰτινες εἰσὶν ὁραταὶ γυμνῷ ὀφθαλμῷ καὶ νὰ ἐξοικειωθῇ μὲ τὴν θέαν ἣν παρέχουσιν οἱ διάφοροι οὗτοι χρωματισμοὶ εἰς τὸν φωτεινὸν δίσκον. Πάντες δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν ἐπίσης ὅτι ἡ θέα αὕτη δὲν ποικίλλει, ἢ τοῦλάχιστον ποικίλλει ἐλάχιστα εἴτε κατ' αὐτὴν τὴν σεληνιακὴν περίοδον εἴτε κατὰ τὴν περιστροφὴν τῶν ἀλλεπαλλήλων περιόδων τῆς Σελήνης. Ἡ Σελήνη πραγματικῶς παρουσιάζει εἰς τὴν Γῆν τὴν αὐτὴν πάντοτε φάσιν, διότι τὸ αὐτὸ ἀείποτε παρατηροῦμεν ἡμισφαίριον αὐτῆς. Θὰ ἴδωμεν δὲ κατωτέρω ὅτι ἡ ἐνδελέχεια αὕτη τῶν αὐτῶν κηλίδων ἀποδεικνύει τὴν τῆς Σελήνης περιστροφὴν, ἥς ἡ διάρκεια εἶναι ἀκριβῶς ἴση μὲ τὴν περιφορὰν αὐτῆς περὶ τὴν Γῆν.

Κατὰ τινὰ διαθρυλλομένην πανάρχαιον καὶ πάγκοινον γνώμην, εἰς τὸ σχῆμα τῆς Πανσελήνου φαίνεται πρόσωπον ἢ σῶμα ἀνθρώπινον· διότι κατὰ τὴν φαντασίαν τοῦ θεατοῦ ἀμφότερα ταῦτα τὰ φαινόμενα παρουσιάζονται προφανέστατα. «Τὰ σκοτεινὰ καὶ τὰ φωτεινὰ μέρη, λέγει ὁ Αἰγασθ, παριστάνουσιν ἀνακριβῆς τι ἀνθρώπινον σχῆμα, ἦτοι τοὺς δύο ὀφθαλμούς, τὴν ρίνα καὶ τὸ στόμα.» Ἄλλοι δὲ παρατηροῦσιν εἰς τὰς αὐτὰς κηλίδας κεφαλὴν, βραχίονας καὶ μηρούς. Οἱ δὲ χωρινοὶ πιστεύουσιν ὅτι ὁ Ἰούδας ἐνετέθη ἐντὸς τῆς Σελήνης πρὸς τιμωρίαν τοῦ ἐγκλήματος τῆς προδοσίας καὶ τῆς δυσπιστίας αὐτοῦ.

Ἄς μὴ ἐνασχοληθῶμεν περὶ τῶν τοιούτων ματαίων παρατηρήσεων, αἰτινες δύνανται μόνον ν' ἀποδείξωσιν ὅτι ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐπεβεβαιώθη τὸ πρᾶγμα, ἐφ' οὗ ἐπικαλούμεθα τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου.

Ἐν τῇ περιφορᾷ μιᾶς σεληνιακῆς περιόδου ὁλόκληρος ὁ δίσκος τῆς Σελήνης εἶναι ὁρατὸς μόνον κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πανσελήνου· ἡ δὲ ἐποχὴ αὕτη εἶναι ἡ καταλληλοτέρα πρὸς μελέτην τῆς διαιρέσεως τῶν κηλίδων. Καὶ εἰς μὲν τὸν πρῶτον τετραγωνισμὸν τῆς Σελήνης φαίνεται μόνον τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ ὁρατοῦ ἡμισφαιρίου, ὃ δὲ τελευταῖος δείκνυσι τὸ ἀνατολικὸν μέρος. (1) Ὅταν δὲ ἡ ἡμισέληνος εἶναι λεπτοτάτη δυσκόλως διακρίνονται κηλίδες τινὲς διὰ γυμνῶν ὀφθαλμῶν.

Ἄς λάθωμεν δὲ ἤδη τὴν στάσιν ταύτην τῆς Πανσελήνου καὶ ὑποτυπώσωμεν τὴν περιγραφὴν αὐτῆς.

Σημειώσωμεν δὲ κατ' ἀρχὰς ὅτι αἱ σποδόχρονες καὶ ζοφώδεις μεγάλαι κηλίδες κατέχουσι πρὸ πάντων τὸ ἀρκτικὸν ἡμισυ τοῦ δίσκου ἐνῷ τὰ νότια μέρη εἶναι λευκὰ καὶ φωτεινότερα· ἐν τούτοις ἄφ' ἑνὸς μὲν ὁ φωτεινὸς οὗτος χρωματισμὸς εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς βορειοδυτικῆς ἄκρας κυκλοτερῆς· ἄφ' ἑτέρου δὲ καὶ αἱ κηλίδες καταλαμβάνουσι τῷ ἀρκτικῷ μέρει τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς, ταυτοχρόνως δὲ κατέρχονται, ἀλλ' ἦττον βαθέως πρὸς δυσμὰς. Πλὴν ἰμικροῦ τινὸς μέρους τῆς βορειοδυτικῆς πλευρᾶς, ὅλη ἡ περίμετρος τῆς Σελήνης εἶναι λαμπρὰ καὶ φωτοβόλος καὶ μετέχει τῆς χροιάς τῶν μεσημβρινῶν μερῶν.

Εἰσέλθωμεν δὲ ἤδη εἰς τινὰς λεπτομερείας.

Παρατηροῦμεν πρὸς δυσμὰς περὶ τὸ χεῖλος πλατεῖαν σποδόχρονον κηλίδα ἔχουσαν μὲν ὠσειδῆς καὶ ὀμαλὸν σχῆμα, ἀπομεμονωμένην δὲ ἐν

(1) Διὰ νὰ ἐξετάσωμεν τὴν Σελήνην κατὰ τὴν ἐκ τῆς μεσημβρίας διάβασιν αὐτῆς, στρεφόμεθα φυσικῶς πρὸς νότον τοῦ ὀρίζοντος. Τότε τὰ δύο ἄκρα σημεῖα τῆς διαμέτρου τοῦ ἐπὶ τοῦ ὀρίζοντος καθέτως πεσόντος δίσκου παρέχουσι τὰ ἀρκτικὰ καὶ νότια σημεῖα· καὶ εἰς μὲν τὰ ἀριστερὰ εὐρίσκεται τὸ ἀνατολικὸν, εἰς δὲ τὰ δεξιὰ τὸ δυτικόν. Ἐάν δὲ τοῦτο παρατηρηθῇ διὰ τοῦ ἀστρονομικοῦ ἀστεροσκοπίου, φαίνεται ἡ εἰκὼν ἀνεστραμμένη, ἡ Μεσημβρία εὐρίσκεται ἄνω, ἡ δὲ ἄρκτος κάτω τοῦ δίσκου· καθὼς καὶ ἡ Δύσις πρὸς τὰ ἀριστερὰ, ἡ δὲ ἀνατολὴ πρὸς τὰ δεξιὰ. Διὰ νὰ διακρίνωμεν δὲ τὰ διάφορα μέρη τῆς Σελήνης παρατηροῦμεν εἴτε τοὺς νοτίους καὶ τοὺς βορείους τόπους, εἴτε τὸ δυτικὸν καὶ τὸ ἀνατολικὸν μέρος· ἕκαστον δὲ τῶν μερῶν τούτων περιλαμβάνει τὸ ἡμικύκλιον ἐν τῇ κορυφῇ τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται τὸ σημεῖον ὑπερ τῷ παρέχει τὸ ὄνομά του. Ὁ δὲ ἀρκτικὸς καὶ ὁ ἀνταρκτικὸς πόλος εἶναι τοποθετημένοι ὁ μὲν πρῶτος εἰς τὸν βόρειον καὶ ὁ δεύτερος εἰς τὸν νότιον τόπον χωρὶς νὰ συμπίπτωσιν ἀκριβῶς μὲ τὰ βόρεια καὶ νότια σημεῖα τοῦ δίσκου.

μέσῳ τοῦ φαινοτάτου χρωματισμοῦ τοῦ χεῖλους· εἶναι δὲ αὕτη ἡ
 Θάλασσα τῶν Κρίσεων. Μὴ ἀποδώσωμεν δὲ εἰς τὸ ὄνομα
 τοῦτο ἔννοιαν εἰδικῆς θαλάσσης· ἐπειδὴ εἶναι ἡ κοινὴ ὀνομασία δι' ἣς
 οἱ πρῶτοι παρατηρηταὶ ἐσημείωσαν ὅλας τὰς ὑποφαίους κηλίδας τῆς
 Σελήνης· ὅα ἐκθέσωμεν δὲ ἀλλαγῶν τοὺς λόγους δι' ὧν οὗτοι ἐξέλα-
 βον αὐτὰ τὰ ἀποστήματα ὡς μεγάλας ἐκτάσεις ὕδατος, ἐπειδὴ ἐξελάμ-
 βανον τὰ λάμποντα μέρη ὑφ' ὧν περιλαμβάνονται ὡς ἠπειρους φω-
 τεινὰς. Τὴν δὲ θέσιν τῆς Θαλάσσης τῶν Κρίσεων ἐπὶ τῆς δυτικῆς πε-
 ριφερείας τῆς Σελήνης, δυνάμεθα νὰ τὴν ἀναγνωρίσωμεν ἀπὸ τῶν πρῶ-
 των φάσεων τῆς σεληνιακῆς περιόδου μέχρι τῆς Πανσελήνου δι' αὐ-
 τὸν τὸν λόγον αὕτη ἀρχίζει πρῶτη νὰ γίνηται ἄφαντος εἰς τὴν φθί-
 νουσαν Σελήνην.

Μεταξὺ δὲ τῆς Θαλάσσης τῶν Κρίσεων καὶ τοῦ κέντρου τοῦ δίσκου
 πλατύς τις ζοφερὸς χώρος διαμελιζόμενος εἰς τὸ κατώτερον αὐτοῦ μέ-
 ρος ὑπὸ τινος ὀξέως ἀκρωτηρίου ἔλαβε τὸ ὄνομα Θάλασσα τῆς
 Ἡσυχίας, ἥτις σχηματίζει πρὸς δυσμὰς δύο κόλπους, ὧν ὁ μὲν
 δυτικώτερος καὶ μεγαλειότερος καλεῖται Θάλασσα τῆς Γονι-
 μότητος, ὁ δὲ ἕτερος, μικρότερος καὶ πλησιέστερος πρὸς τὸ κέντρον,
 Θάλασσα τοῦ Νέκταρος.

Ἐὰν δὲ τώρα ἐκ τῆς θαλάσσης τῆς Ἡσυχίας ἀνέλθωμεν πρὸς βορρᾶν,
 εὐρίσκομεν τὴν Θάλασσαν τῆς Γαληνότητος μικροτέραν
 μὲν τῆς πρώτης, ἀλλὰ σχεδὸν ὁμαλὴν κατὰ τὸ σχῆμα τῆς θαλάσσης τῶν
 Κρίσεων. Ἡ κηλὶς αὕτη διέρχεται καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μῆκος διὰ γραμ-
 μῆς λαμπούσας καὶ σχεδὸν εὐθυγράμμου, ἐχούσης ὁμοιότητά τινα πρὸς
 τὸ ἑλληνικὸν κεφαλαϊῶδες γράμμα (Φ). Ἡ δὲ Θάλασσα τῶν Ἀτ-
 μῶν εἶναι ὡς ἐπέκτασίς τις τῆς Γαληνότητος πρὸς τὸ κέντρον.

Τέλος ἡ Θάλασσα τῶν Βροχῶν ἔχουσα σχῆμα στρογγύλον καὶ
 εὐρυχωρότερον τῶν προηγουμένων καθορίζει τὸ τέλος τῆς πρὸς βορρᾶν
 σειρᾶς τῶν σποδοχρόων κηλίδων εἰς ἃς ἀποδίδομεν τὰ ἀκατάλληλα
 ὀνόματα θαλασσῶν· ἀκολουθῶς πρέπει νὰ κατέλθωμεν πρὸς ἀνατολὰς
 διὰ νὰ εὕρωμεν τὸν ὠκεανὸν τῶν Κυμάτων, οὗ αἱ ἀπε-
 ρίριστοι περίμετροι χάνονται πρὸς μεσημβρίαν ἐν τῇ Θαλάσσῃ
 τῶν Χυμῶν καὶ ἐν τῇ Θαλάσσῃ τῶν Νεφελῶν, εἰς
 ὀλίγην ἀπόστασιν τοῦ φωτεινοῦ σημείου ἐξ οὗ διασκορπίζονται ἐν πά-
 σαις ταῖς διευθύνσεσιν ἐκτεταμμένοι αὐλακες λευκόφαιοι.

Διακρίνουσιν ἀκόμη ἄνωθι μὲν τῆς Θαλάσσης τῆς Γαληνότητος καὶ
 πλησίον τοῦ βορείου πόλου στενὴν κηλίδα ἐκτεινομένην ἐξ ἀνατολῶν
 πρὸς δυσμὰς καὶ γνωστὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα ἡ Θάλασσα τοῦ Ψύ-

χους· ἐπὶ δὲ τῆς βορειοδυτικῆς ἄκρας κηλίδα ὠσειδῆ καὶ ἐκτενῆ ὀνομα-
 ζομένην ἡ Ψάλασσα τοῦ Οὐμβόλδου καὶ ἐπὶ τέλους ἐπὶ τῆς
 ἐσχάτης ἄκρας τοῦ νοτιοδυτικοῦ μέρους τὴν Νότιον Θάλασσαν,
 ἥς διακρίνουσιν ἀναμφιλόγως μέρος μόνον.

Ὅλαι αὐταὶ αἱ ὑποτιθέμεναι θάλασσαί ἐπὶ τε τῶν ὀχθῶν ἢ ἐπὶ τῆς
 ἐκτάσεώς των ἔχουσιν ἔνθεν καὶ ἔνθεν μικροτέρας ζοφερὰς κηλίδας αἵτινες
 ὀνομάσθησαν, κόλποι, λίμναι ἢ ἔλη· φέρε τοῖνον ἀναφέ-
 ρωμέν τινὰ ἐξ αὐτῶν.

Μεταξὺ τῶν Θαλασσῶν τῆς Γαληνότητος καὶ τοῦ Ψύχους παρατείν-
 ονται ἡ Λίμνη τῶν Ὀνειρῶν καὶ ἡ Λίμνη τοῦ Θανά-
 του. Τὰ δὲ Ἑλητῆς Σήψεως καὶ Ὀμιχλῶν κατέχουσι τὸ
 δυτικὸν μέρος τῆς Θαλάσσης τῶν Βροχῶν, ὧν ἡ ἀρκτῶα ὄχθη σχη-
 ματίζει στρογγύλον κόλπον γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Κόλπος τῶν
 Ἰρίδων ἢ οὐρανίων Γόξων. Ὁ δὲ Ρόδιος Κόλπος
 εἶναι ἡ παράτασις, ἐπὶ τῆς βορειοδυτικῆς ἄκρας, τοῦ ὠκεανοῦ τῶν
 Τρικυμιῶν.

Περαίνοντες τὴν ὀνοματολογίαν ταύτην ἀναφέρομεν ἔτι καὶ τὸ Ἑλος
 τοῦ Ἰπνοῦ πρὸς δυσμὰς τῆς Θαλάσσης τῆς Ἡσυχίας, τὸν Κόλ-
 πον τοῦ Κέντρου, ὅστις εἶναι ἡ μεσημβρινὴ ἄκρα τῆς θαλάσσης
 τῶν Ἀτμῶν· καὶ ἐπὶ τέλους τὸν Κόλπον τῶν Ἑλῶν, ὅστις κα-
 τευθύνεται μέχρι τοῦ μεσημβρινοῦ χεῖλους τῆς Θαλάσσης τῶν Βρο-
 χῶν.

Ὅσον δὲ διὰ τὰς φωτεινὰς καὶ λαμπούσας μεγάλας ἀποστάσεις, αἵ-
 τινες περιβάλλουσι τὰς σποδοχρόας κηλίδας, ἃς πρὸ ὀλίγου περιεγράψα-
 μεν, ἀγνοοῦμεν διὰ τίνα λόγον δὲν ἔλαβον εἰσέτι αὐταὶ γενικὰς ὀνομασίας.

ΣΥΜ. I. ΚΥΠΡΙΑΝΙΑΗΣ.

Η ΚΙΘΑΡΩΔΟΣ.

«θρηνήσατε! θρηνήσατε τὴν τύχην, ἀδελφοί μου,
μιάς πενθοῦσης κι' ἐν σιγῇ φθινοῦσης αἰοῦ.
χύσατε δάκρυ πρὸ πτωχῆς, πρὸ ξένης καὶ ἐρήμου,
ἀκούσατε τὰς στοναχάς, πτωχῆς κιθαρῶδοῦ.

Ὡ λυπηθῆτε . . . ἔλεος πρὸ κόρης πεπτωχῆς,
πρὸ κόρης, ἥτις ἐρημος εἶναι ἐν ξένη γῆ,
καὶ ἥτις μετὰ στοναχῶν, μετὰ παλμῶν καρδίας
ἀκολουθεῖ τὴν ἀτραπὸν τοῦ τάφου ἐν σιγῇ.

Ναὶ λυπηθῆτε . . . τρέμουσαν ἀν θέτω τώρα χεῖρα
ἐπὶ τῆς λύρας μου αὐτῆς τῆς τόσον θλιθεῖς,
πλὴν ἐμειδίασε ποτὲ καὶ εἰς ἐμὲ ἡ μοῖρα,
εἶχον ἢ τώρα δυστυχῆς, κι' ἐγὼ στιγμᾶς χαρᾶς.

Πλὴν ὅμως ἡ χαρὰ αὐτὴ παρήλθεν, ἀπεσβέσθη,
καὶ μόνον ἡ ἀνάμνησις μοὶ μένει ἢ πικρά.
πάν ὅτι εἶχον ποθητὸν καὶ φίλον ἀπωλέσθη.
Ὀῖμοι! ὡς ἄστρον σβέννυνται τὰ πλοῦτη κι' ἡ χαρὰ!

Καὶ ἤδη μόνον δάκρυα μοὶ μένουσι καὶ στόνοι,
καὶ νῦν παρὰ τῆς λύρας μου ἀνάπαυσιν ζητῶ,
καὶ ὅταν τὴν καρδίαν μου ἡ πείνα μου πληγῶνῃ,
λαμβάνω τὴν κιθάραν μου καὶ ἄρτον ἐπαιτῶ.»

Ξηρὸς βῆξ τῇ διέκοψε τὸ πένθιμόν της ἄσμα
ἐπὶ στιγμὴν ἔση μικρὰν ἢ αἰοῦς ἐκεῖ.
ἐν δάκρυ τῇ διέφυγεν . . . ὠχρίασε ὡς φάσμα,
διότι ἦτο, . . . ὦ Θεέ, . . . πτωχὴ καὶ φθισικὴ.

Φεῦ! ἀν μαραίνουσι ἀπηνῶς οἱ προχωροῦντες χρόνοι,
ἀν βαῖνῃ εἰς τὸ μνήμα τοῦ ὁ γέροντος ὁ ἀλγῶν
μαραίνουσι προσιμώτερον αἱ λύπαι καὶ οἱ στόνοι
κι' ὁ νέος τὸν ἀκολουθεῖ βαρυαλγῆς, σιγῶν,

B'.

Ἡ αὔρα ἤδη ἔπνεε σιγῇ ἢ ἔσπερία
καὶ πρὸς τὴν δύσιν ἔσπευδεν ὁ Ἥλιος ταχῆς,
ἀρίων ἔπ.σθεν τὴν γῆν ἐν τῇ πυκνῇ σκοτίᾳ,
ὅτε καὶ πάλιν ἤρξατο μετὰ παλμῶν ψυχῆς.

«Ἄς κλαύσω! ναί! τὸ ὄμμα μου τὸ δάκρυ ἄς ὑγράνῃ
καὶ πάλιν τῆς κιθάρας μου ἄς πλήξω τὰς χορδὰς
αὐτὸ, αὐτὸ τῆς ἤθης μου τὰ ἄνθη θὰ μαράνῃ
πλὴν . . . πάλιν τῆς καρδίας μου θὰ ψάλλω τὰς ὠδὰς

Ἄς κλαύσω, ἀφοῦ μ' ἔμεινε τὸ δάκρυ καὶ ἡ λύρα,
ὡς μόνον, μόνον σύντροφοι τοῦ βίου μου πιστοὶ
ἀφοῦ οὕτω προώρισεν ἡ βίασκανος ἢ μοῖρα
δεινῶν νὰ ἦναι ἡ ζωὴ καὶ συμφορῶν μεστή.

Ἄς κλαύσω . . . οἶμοι! αὔριον μὲ τοῦ θανάτου χρῶμα
θὰ ρίπτῃ τὸ φθινόπορον τὰ φύλλα τοῦ ὠχρά,
ὅτε, ναί! ὅτε καὶ ἐγὼ μ' ἐξηραμμένον ὄμμα
θὰ κεῖμαι εἰς τὸ μνήμα μου ἀκοίμητος, νεκρά!

Νεκρά! ὁ βίος μου αὐτὸς φεῦ οὕτω προωρίσθη.
νὰ ὑποφέρω τὰ δεινὰ τοῦ κόσμου ἐν σιγῇ,
νὰ ζῆσω τὸ διάστημα τοῦ χρόνου, ὃ ὠρίσθη,
καὶ εἶτα εἰς τὰ σπλάγγνα τῆς νὰ με δεχθῇ ἡ γῆ.

Ἄλλ' ἔγω! ἴσως θνήσκουσα εὔρω τὴν εὐτυχίαν
ἢν τόσον ἐπεζήτησα μετὰ παλμῶν ψυχῆς,
ἴσως τὸ μνήμα τὸ βαθὺ ἐγκρούπτ' εὐδαιμονίαν,
ἴσως ἀποκαθίσταται ὁ θνήσκων εὐτυχῆς.

ὦ προτιμῶ καλλίτερον τοῦ βίου μου τὸ μνήμα,
 ἂν πρόκηται τὸν ἄρτον μου μὲ δάκρυ νὰ ζητῶ,
 ἂν φέρουσα τὸ ἥρεμον καὶ ἀσθενές μου βῆμα
 τὸν ἐβολόν σὰς ἡ πτωχὴ ἐπαίτις ἐπαιτῶ. »

Εἶπεν . . . ἐν δάκρυ θλιβερόν τῆ ὕγρανε τὸ ὄμμα
 καὶ εἰς στόνος τῆ διέφυγεν ἡσύχως τῆς καρδίας,
 ὄχρὸν τῆ ἔβαψεν ὄχρὸν τὰς παρείας τῆς χρώμα,
 καὶ ἔστη, περιβλέψασα τὸ πᾶν μετὰ πικρίας.

Ἐτεινε χεῖρα τρέμουσαν εἰς τὰ περῶντα πλήθη,
 πλὴν μάτην ἐπερίμενε μὲ στόνους τῆς ψυχῆς.
 ἡ πείνα τῆ κατέτρωγε τὰ ἀσθενῆ τῆς στάθης.
 πλὴν δὲν τῆ δίδουν... σήμερον δὲν δίδουν τοῖς πτωχοῖς.

ΜΙΧΑΗΛ Δ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ.

